

Pohľady

Z OBSAHU:

**ZA TONKOM
HRABOVCOM**

JAZYK JE ŽIVEL
ROZHOVOR
S INGRID
HRUBANIČOVOU

ILÚZIE
DIVADELNÉ
PREDSTAVENIE

ĽUDOVÍT ŠTÚR
200. VÝROČIE
NARODENIA

**KLUBOVÉ
VEČERY**
LUKÁŠ LATINÁK
KLÍČKOVANIE
KONCERT

**CHILL OUT
PO SLOVENSKY**

KARIBIK
CESTOPIS

**DANUBE
CHALLENGE
TENNIS CUP**
5. ROČNÍK
TURNAJA

**150 ROKOV
RINGSTRASSE**

**SPOLKOVÝ
KALENDÁR
2016**

ZA TONKOM HRABOVCOM

ČESTNÝM PREDSEDOM RSKS

Odišiel. Odišiel nám náhle uprostred jesene tak, ako tíško odpadne list zo stromu. Nečakane. Správa ma zastihla v Andau, práve som oberal jablká. Telefonoval mi Paľko Dubovský, náš páter. Nedooberal som. Nemohol som pokračovať. Viem, viem, že už je mu dobre, že nás predišiel. To všetko viem i verím na to, ale predsa som sa neubránil slze.

Foto: Archív rodiny Hrabovec

Anton Hrabovec

Tonko Hrabovec so svojou manželkou Aničkou počas oslavy 30. výročia založenia RSKS

Foto: Ingrid Flux

Tonka som poznal ako dobrého a spravodlivého človeka. Mávali sme dlhé rozhovory o politike, kultúre, cirkvi, fyzike a hlavne o utečencoch. Spolu sme navštívili niekoľko táborov. Bol vždy ústretový, pomáhal slovom i finančne. Keď išlo o emigrantov, neľutoval čas a obetoval aj chvíle, ktoré chcel venovať rodine. Spomínam si, ako sme pred mnohými rokmi navštívili jednu utečeneckú rodinu pri Linzi: „My jsme ovčáci a jedeme do Austrálie. Tam mají prý hodně ovec. Doma pro nás nemají pochopení...“ A Tonko radil, ako a čo si majú najprv vybaviť, čo zariadiť. Vypočul si každého emigranta, ktorý sa s akoukoľvek prosbou naňho obrátil. Svojho času vydal vynikajúcu brožúrku ako pomôcku pre emigrantov, aby hneď po príchode do azylovej krajiny vedeli, čo ich čaká. Dnes je situácia odlišná, ale vtedy utečenec nevedel, že sa má prihlásiť do 24 hodín na políciu hneď v prvej slobodnej krajine, len čo opustil rodnú vlasť. Keby tak neurobil, mal by problémy a nemusel dostať azyl, a to znamenalo, že by ho vrátili do krajiny, odkiaľ prišiel. Ja som napr. za útek dostal nepodmienečne osemnásť mesiacov. Keby ma boli Rakúšania vrátili, išiel by som hneď do väzenia. Tonko upozorňoval utečencov, že im budú brať odtlačky prstov, fotografovať, vypočúvať ich a že dostanú konvenčný pas s ktorým, ak chcú do štyroch rokov dostať občianstvo, nesmú cestovať napr. do bývalej Juhoslávie. Bola to vynikajúca pomôcka a mnohým poskytla dobré rady. Dr. Peter Knechtsberger mi o brožúrke rozprával, vraj ju napísal nejaký Hrabovec. Povedal som mu, že ho osobne poznám, že je to môj priateľ. „To nie je možné, tak ty ho poznáš?“ Spriatelili sa. Spolu s manželkou Ankou ho Tonko potom často navštevoval v ordinácii. Peter je totiž výborný ortopéd a reumatológ.

Chceli sme s Tonkom spolu napísať dejiny emigrantov v Rakúsku a navštíviť spolu Táňu Masarikovú, ktorá údajne vlastní obsiahly dokumentačný fotografický materiál o zahraničných Slovákoch. Už nenapíšeme, už nenavštívime. Pridlho sme to odkladali.

Bude nám dlho chýbať jeho láskavý humor. Bez úsmevu sa neobrátil ani na jediného človeka, ktorého stretol. Bol to jeho zvláštny charakteristický zvyk. Prišiel nenápadne, chytil človeka za ruku, široko sa usmial a: „Maroš, kamoš, ako sa máš?“

Veľká zásluha mu patrí aj preto, že na jeho podnet a z jeho osobnej iniciatívy boli Slováci v Rakúsku uznaní za národnostnú menšinu.

Zostaneš nám navždy v srdci. Všetkým, ktorí ňa dobre poznali a vážili si ňa.

Ktosi múdry povedal: Dobrí priatelia sú ako hviezdy. Nevidíme ich, ale vieme, že sú tam...

Martin Jančuška

V septembri sme sa rozlúčili s Tonkom Hrabovcom. Niekoľko desaťročí v čase železnej opony nebolo Slováka, ktorý ak zotrval pár mesiacov v Rakúsku, aby ho nepoznal. Nemám štatistiku, koľko rodín prichýlil na pár dní vo svojom domčeku v Rodaun, ale bolo ich dosť. Keď som stretával Slovákov po celom svete, každý z nich si na Tonka spomenul, na pohostinnosť manželov Hrabovcovcov.

Nikto z nás nevenoval toľko voľného času záležitostiam viedenských Slovákov ako on. Bol spoluzakladateľom RSKS, niekoľko rokov jeho predseda a takisto bol aj v predsedníctve menšinových organizácií ako ARGE VG. Jeho najväčší úspech alebo vyvrcholenie jeho práce bolo v roku 1992 oficiálne uznanie viedenských Slovákov za národnostnú skupinu v Rakúsku. Niekoľko rokov na tejto agende Tonko s niekoľkými Slovenkami – Táňou Beňovskou a Táničkou Masarikovou, intenzívne pracoval. Táto udalosť zmenila radikálne spolkový život a otvorila nám aj nové možnosti.

Písal zo srdca rád. Niekoľko rokov viedol redakciu nášho časopisu Pohľady. Jeho myšlienka a aj jeho hlavný príspevok bola „Výročnica RSKS – pohľad na 20 rokov činnosti“ – áno, písal históriu, a to nie len na papier.

Milý Tonko, v mene všetkých Slovákov ti ďakujem, že si medzi nami bol, že sme mali šťastie ňa poznať...

Vlado Mlynár

Obsah

- 4 **JAZYK JE ŽIVEL** | ROZHOVOR S INGRID HRUBANIČOVOU | *Ingrid Žalneva*
- 7 **GENERÁLNE ZHROMAŽDENIE** | *-red-*
- 8 **HERECKÝ KONCERT** | *Jozef Macura*
- 9 **ROMANTICKÉ TÓNY PIANA** | *Ingrid Fux*
- 10 **NEUE ENTWICKLUNGEN DER VOLKSGRUPPEN IN WIEN** | *-red-*
- 11 **VOLBY VO VIEDNI**
A PÁR OTÁZOK NA KANDIDUJÚCE STRANY | *Vlado Mlynár*
- 12 **KODIFIKÁTOR SPISOVNEJ SLOVENČINY**
200. VÝROČIE NARODENIA **ĽUDOVÍTA ŠTÚRA** | *Martina Víglašská*
- 14 **CHILL OUT PO SLOVENSKY** | *Ingrid Žalneva*
- 15 **BESEDA S LUKÁŠOM LATINÁKOM** | *Ingrid Fux*
- 16 **PIRÁTI Z KARIBIKU ALEBO DOBRODRUŽNÁ DOVOLENKA**
PO STOPÁCH KRIŠTOFA KOLUMBA | *Vlado Mlynár*
- 18 **DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP 2015**
JUBILEJNÝ 5. ROČNÍK | *Slavomíra Vančová*
- 20 **DETSKÁ STRÁNKA** | *Elena Mandik*
- 22 **AJ ULICE MAJÚ NARODENINY**
150 ROKOV RINGSTRASSE | *Ingrid Žalneva*
- 25 **PŮŤ DO MARIAZELLU** | *Zuzana a Janči*
NEDEĽA NÁRODOV | *Jana Gregor-Rogler*
- 26 **MIESTO NA ZEMI PO 71 ROKOCH** | *Martin Jančuška*
- 27 **KLÍČKY MINIZÁHRADKY, KTORÉ RASTÚ PRED OČAMI** | *Ingrid Žalneva*
- 28 **ČO BOLO, BOLO, ALE ČO BUDE?** | *Vlado Mlynár*
- 29 **AKO SME BEŽALI OD TATIER K DUNAJU** | *Zuzana Klembárová*
- 30 **TÚŽBY ORÁMOVANÉ OTÁZKAMI** | *Alexander Žemla*
- 31 **SPOLKOVÝ KALENDÁR 2016** | *Ingrid Žalneva*

Vážená redakcia!

V súvislosti s časopisom Pohľady sa ma veľmi dotkla smutná správa, ktorú som našiel na Vašej webovej stránke (pravidelne si ju otvárať a dozvedám sa veci, ktoré nestihnem zaznamenať Váš časopis vzhľadom na periodicitu) o úmrtí pána Dr. Antona Hrabovca. Vážil som si ho, považovali sme sa za priateľov, aj keď v poslednom období kontakty už boli skôr sporadické. Ale rád sa v spomienkach vraciam do čias, keď Pohľady hľadali svoju tvár a spolu s ním sme riešili vizáž (grafickú úpravu) i obsahovú štruktúru. Poznám dopodrobna prvé výtlačky Pohľadov (ešte na formáte A5 tlačené rotaprintom) a ich postupné vylepšovanie. Súčasná tvár (trvá už dosť dlho) sa nedá s tým, čo bolo, porovnať. Ale Dr. Hrabovec má určite veľkú zásluhu na vzniku a prvom kreovaní tohto časopisu. Prosím, aby ste tmočili redakcii i jeho blízkym moju hlbokú sústrasť. Mám ho v pamäti ako kultivovaného, múdreho, dynamického a prajného človeka.

So srdečným pozdravom
Andrej Tušer,

Fakulta masmédií, Paneurópska vysoká škola Bratislava

Milí čitatelia Pohľadov!

Neviem ako vy, ale ja mám za sebou ťažký rok. Ani si nepamätám, či sa mi pred tým niekedy počas jedného roka nakumulovalo toľko negatívnych správ a strát. Nemám na mysli

ani tak materiálne straty, hoci aj tie som zažila – po prvýkrát v živote mi niekto z tašky vybral peňaženku. Strata peňazí bolela, ale nepríjemný bol aj pocit z toho, že spolu s dokladmi, ktoré tam boli tiež, akoby mi ukradli aj časť mojej identity... Omnoho viac sa ma však dotkli iné straty.

V roku 2015 nás opustili nielen mne blízki ľudia, ktorí mi budú chýbať, ale stačí si spomenúť i na osobnosti verejného života. Za všetkých spomeniem aspoň Ladislava Chudíka. O to viac si vážim, že sme ešte pred pár rokmi mali možnosť zažiť tohto vynikajúceho herca naživo v našom spolku, dodnes mám zimomriavky, keď si spomeniem na jeho básnický prednes...

V septembri sa skončila aj životná púť Tonka Hrabovca – spoluzakladateľa nášho spolku, ktorý v časocho, keď svet rozdeľovala železná opona, nezištne pomohol mnohým Slovákom, utekajúcim z komunistckej vlasti. Bolo veľmi dojmavé počúvať ich príbehy počas nášho spoločného stretnutia na kare. Pán Hrabovec nás opustil v čase, keď sa všade okolo nás skloňuje slovo utečenci a keď je mnoho z nás vystavených vnútornému boju s vlastným svedomím, keď váhame nad tým, či máme tieto utečenecké prílivy vítať s otvorenou náručou, alebo s obavami. No nech je naša pozícia taká alebo onaká, súhlasím s tým, čo povedal superior P. Karl Schauer, keď vítal našich pútnikov pred slávnostnou svätou omšou v bazilike v Mariazelli: že fakt, že sa v 21. storočí opäť v Európe stavajú ostatné ploty, určite nie je dobrým znamením do našej budúcnosti. Milí čitatelia, prajem Vám, aby ten budúci rok bol lepší!

Ingrid Žalneva

Rok 2015 bol vyhlásený za Rok Ľudovíta Štúra, a tak sme si povedali, že sa nielen v rámci rubriky venovanej výročiam budeme venovať kodifikátorovi nášho spisovného jazyka, ale že pripravíme aj rozhovor s odborníkom na súčasnú slovenčinu.

Za partnera na tento rozhovor sme si vybrali jazykovedkyňu, spisovateľku a herečku **PhDr. Ingrid Hrubaničovou, PhD.**, ktorej pôsobenie by sa dalo zhrnúť dvomi slovami: jazyk a umenie. Tieto dve oblasti sa v jej živote prirodzene prelínajú.

Už v minulosti pracovala ako lexikografka v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra a popularizácii slovenčiny sa venovala v rôznych médiách, napr. v denníku SME.

Je spoluzakladateľkou alternatívneho divadla Stoka a v súčasnosti účinkuje v divadle SKRAT.

Ingrid Hrubaničová je autorkou kníh *Láska ide cez žalúd/ďok* (2007), *The Slovak Matrix alebo Slová v maskáčoch* (2010) a *Ako zjesť žabu* (2013).

JAZYK JE ŽIVEL

Fotografie: Ingrid Žalneva

Jazykovedkyňa Ingrid Hrubaničová na svojom pracovisku

Stretávame sa na pôde Jazykovedného ústavu. Mohli by ste nám opísať náplň vašej práce?

Pracovisko je rozčlenené podľa istých výskumných úloh a záujmov na väčšie celky, takže pracovné tímy sa venujú historickému

výskumu jazyka, etymológii, výskumu slovenských nárečí, výskumu súčasnej slovenčiny a korpusovej a počítačovej jazykovede. V mojom prípade ide konkrétne o projekty týkajúce sa výskumu súčasnej slovenčiny a vzťahu češtiny a slovenčiny.

Moja generácia odrástla na jazykovej poradni, ktorá sa ráno vysielala v rádiu. Kam sa môžeme obrátiť, ak máme nejaký jazykový problém, v súčasnosti?

Rozhlasová jazyková poradňa ešte stále funguje, no má už iný charakter. Vstupy sa vysielajú každý deň, sú krátke a venujú sa jednému problému. Pripravuje ich kolegyňa Dr. Mislovičová. V ústave stále funguje telefonická jazyková poradňa denne v dopoludňajších hodinách. S vážnejšou otázkou sa dá obrátiť aj písomne, najčastejšie sa využíva e-mailová komunikácia. Potom sú aj také otázky, ktoré sa dajú ľahko vyriešiť prečítaním gramatických informácií v slovníku alebo v pravidlách. Keďže príručky sú na našom webe, nemusí si ich človek ani kupovať, stačí kliknúť a dozvie sa, aká je, povedzme, prípona v nominatívne množného čísla pri slove softvér, alebo ako sa skloňuje

ženské meno Andrea. Na to slúži aj webová databáza vyriešených problémov zverejnená v spolupráci s denníkom SME.

Pracujete aj ako knižná redaktorka. Texty, ktoré redigujete, považujete za „povinné čítanie“ alebo ich aj prežívate? Do akej miery môžete do nich zasahovať?

V súčasnosti už redigujem veľmi výberovo, čas človeka nie je rozpínavý. Zvyčajne sú to spoločenskovedné diela. Tento jazyk ma zaujíma, takže texty nečítam iba ako redaktorka, ale aj ako pozorovateľka jazykového pohybu, prekladateľských potrieb, vplyvom iných jazykov na slovenčinu, jej terminológiu a podobne. Navyše človek sa takýmto spôsobom nepozorovane stále vzdeláva. Beletriu redigujem väčšmi prekladovú. Pri preklade, kde sú predsa len dva kódy, môžem svojím postrehom prispieť k lepšej zrozumiteľnosti textu alebo lexikálnej presnosti či adekvátnosti. S prekladateľmi sa zvyčajne dobre poznáme, takže spolupráca prebieha partnersky a hladko. Text komentujem ako návrh na úpravu, je na prekladateľovi, či to prijme, alebo nie. Beletriu vnímam ako zrkadlenie reality, preto nedokážem redigovať

Štúrova busta pri vchode do Jazykovedného ústavu

odosobnene. Čo sa týka pozície redaktora vo vydavateľskom „retazci“ vo všeobecnosti, pre text nie je dobré, keď sa redaktor nevie zbaviť pocitu, že je dôležitejší ako autor. Rovnako nie je výhra, ak si redaktor myslí, že nemá čím prispieť a text ledva prebehne, či nechýba interpunkcia.

Spoluzakladali ste alternatívne divadlo Stoka a pôsobíte v divadle SKRAT. Zmenil sa jazyk používaný v divadle?

Slovenčina, ktorú môžeme počuť v našich divadlách, je pestrá. Tým, že sa na javiská prenášajú rôzne sociálne prostredia, dostáva sa na ne aj jazyk týchto prostredí, takže tu môžeme počuť klasickú spisovnú slovenčinu, ale aj slang alebo slovenčinu Jána Holého zo začiatku 19. storočia. Myslím, že ako v divadle Stoka, tak aj v divadle SKRAT sa na zmene divadelného jazyka s kolegami podieľame. Výsledný text hry skladáme triedením a komponovaním zaznamenaných a prepísaných improvizovaných prehovorov, takže jazyk zodpovedá uvoľnenosti hovoreného dialógu. Iný je teda tento jazyk a iný ten, keď text hry napíše jeden autor doma v počítači, prípadne ho kombinuje s citáciami už jestvujúcich textov. A tak je to v poriadku. V umení je veľa ciest.

A čo literatúra? Počula som od niektorých spisovateľov, že ich vydavateľ núti viac prítvrdiť. Naozaj si myslíte, že aj v bežnom živote ľudia dnes omnoho viac používajú sprosté slová?

O požiadavke „prítvrdiť“ v beletrii počujem prvý raz. Pre literatúru platí u mňa to, čo aj pre divadlo. Je to umenie – azda by mohlo ostať jediným skutočne slobodným priestorom bez akejkoľvek manipulácie a tlaku zvonka. Vulgarizmy sa dnes používajú dosť, veď to počujeme občas aj v parlamente, aj v autobuse a netýka sa to iba mladých, pekne od plúc si vie na ulici povedať aj sedemdesiatročná pani, ak je práve našťavaná. Vulgarizmy napokon majú svoje motivácie a plnia všelijaké funkcie – provokačné, zastrešujúce, uvoľňujú napätie, zlosť, sú prejavom nízkej schopnosti sebaovládania, ale aj cynizmu, sú prejavom mozgového ochorenia atď., to vedia neurológovia. Nevieť sa vyjadriť k tomu, či je hrubých a vulgárnych slov dnes viac ako v minulosti. A mám trochu problém s touto témou, považujem ju za akúsi „mantru“, keď sa hovorí o jazyku. Akoby nás dráždila už sama téma – „ó, ako škaredo hovoríme!“ a krútime pritom hlavami. Viete, keď si prečítate niektoré súdne zápisy zo 17. alebo 18. storočia, ktoré sú zachytené v Prameňoch k dejinám slovenčiny, škaredých slov sa nájde dosť aj tam. Skôr ide o to, že v minulosti, ani nie dávnej, povedzme ešte pred 25 – 30 rokmi, boli súkromný svet a súkromné emócie výrazne oddelené od verejného sveta a verejných emócií, nepatrili tam, skrývali sa. Oddelený bol aj svet dospelých a svet detí. Na verejnom vyjadrovaní sa podieľalo nepomerne menej ľudí ako dnes. Sprievodným znakom demokratizácie je aj to, že do verejného priestoru si každý

prináša aj svoje hodnoty a svoj jazyk. Tlak sociálnej kontroly je menší. Takže dá sa na túto skutočnosť hľadieť aj tak, že nepotláčame svoju prirodzenosť. Každé ľudské spoločenstvo má však svoje normy a neverím, že ľudia nedajú najavo, ak im istý typ jazyka prekáža alebo ich uráža. Všimnite si, že už deti vedia povedať, vedia si vyžiadať, aby k nim dospelí prevrávali láskavejšie alebo slušnejšie. To za mojich čias nebolo, dieťa nemohlo komentovať reč dospelého – ani rodiča, ani učiteľa. V tomto smere badám skôr pozitívne veci oproti minulosti.

Keď som na Slovensku a pozerám televíziu, často mi trhá uši... Vyslovovanie mäkkého l už asi vyšlo z módy?

Mäkké l je odveký, ako hovorí prof. Juraj Dolník, kultový objekt slovenčiny. My vieme, že /l/ rozdeľovalo Slovákov už dávno, mnohí mešťania a zemanovia ešte v predštúrovských časoch považovali mäkké l za prejav ľudovej, nekultivovanej reči. Pre mňa je fascinujúce a strašné zároveň, že jedna hláska môže poslúžiť na sociálnu hierarchizáciu. Fascinujúce je to v tom, že zvuk, sluchový vnem, teda forma, je zrejme dôležitejšia ako obsah, posolstvo reči. Strašné v tom, že potreba deliť sa na „vyšších a nižších“ netkvie vo vlastnostiach a postojoch človeka, ale v reči. Pretrváva to stáročia, len dnes sú tábory dva s celkom protichodným názorom. Idem po ulici a jeden známy novinár mi z bicykla kričí: „Ahoj, kedy už zrušíte to otravné mäkké l?“ A o hodinu mi prekladateľ vo vydavateľstve povie to, čo vy: „Robte s tým dačo, veď nikto už nevyslovuje mäkké l.“ Jazykovedec s tým predsa nemá nič spoločné, môže akurát skúmať, prečo je to tak. Nemôžem predsa vojsť do ústnej dutiny moderátora. Treba jasne rozlišovať, čo je náplň vedy a čo správanie society. Badám však úsilie aspoň verejnoprávných médií u nás, že po fáze veľkej heterogenizácie pokúšajú sa homogenizovať aj reč moderátorov, pokúšajú sa utvárať čosi, čo by sme mohli nazvať „súčasná vyššia výslovnostná norma“. Badám to v RTVS, ale napríklad aj v rádiu Devín. Je to proces. Nie som v tom skeptik.

V Rakúsku sa prepisujú detské knihy, lebo sa už nesmú používať slová černochoch, čarodejníca a i. V nemčine sa vymyslela koncovka -Innen pre množné číslo, ktorá vyjadruje ženský a mužský rod dokopy. Rakúšania zmenili dokonca štátnu hymnu, do textu okrem synov vlasti vsunuli aj dcéry. Myslíte si, že tento trend bude čoskoro aj na Slovensku? Aj my budeme spievať „Zastavme ich sestry, bratia...?“

Viete, všetko, teda aj vynucované formálne prejavovanie rodovej rovnosti či politickej korektnosti, dovedené ad absurdum, je neprírodné a falošné. Európsky svet bol po stáročia patriarchálny, také je napokon aj naše prevládajúce náboženstvo. A nikdy nebol založený na vyznávaní ľudskej rovnosti, ak nerátam krátke obdobie humanizmu. Časť európskeho sveta bola dlho koloniálna a zakladala si na koncepte nadradenosti a menejcennosti, na koncepte pánov a otrokov. Nie je možné, aby sa tieto koncepty neprejavili v jazyku. Teraz sa pokúšame zbaviť týchto pestovaných a dedených obsahov našich hláv prostredníctvom úpravy slov. Znamená to, že sme si uvedomili, že takto ďalej nechceme. Že nechceme ponížovať ľudí slovami. To je pozitívny krok. Je pozitívne, ak sa vo verejnom diskurze nezamľujú ženy, ak sa etniká pomenúvajú svojimi pôvodnými etnickými menami. Ale nedá sa to robiť plošne a mechanicky. Takisto si nesmieme zakryvať oči a nevidieť v tom zásah, nejde o ponechanie jazyka na prirodzený vývoj. Je to takisto ideológia. Pozitívne motivovaná, ale ideológia, čím sa len potvrdzuje, že neregulovanému vývinu jazyka naša civilizácia nedôveruje, hoci sa ho deklaratívne stále domáha. Pýtam sa sama seba, či napríklad slovo Afroameričan nie je rovnako „vyčleňujúce“ ako slovo černochoch. Afroameričan, Afronemec, Afrofrancúz predsa takisto oddelujú. Na základe čoho oddelujú? Sú Afroameričania aj Američania pôvodom z Afriky s bielou pleťou? Prečo v okamihu, keď si kladiem otázku pomenúvacieho konceptu, už mám chvenie, či neuvažujem rasisticky? Kedy sa prestanem pýtať a budem už iba prijímať hotové koncepty? A pýtam

Ingrid Hrubaničová v predstavení „TABU“ v divadle SKRAT

sa, či sa skutočne zmení postoj katolíckej cirkvi k žene, ak budú kňazi oslovovať veriacich „drahé sestry a bratia“ a nie „bratia a sestry“. Ak vďaka tomu budú môcť ženy byť vysvätené, budú môcť byť manželkami kňazov a pápežkami, potom pánboh zaplať za politickú korektnosť. Uvidíme. Ale meniť text slovenskej hymny, ktorej slová predstavujú historicitu, mi pripadá, odpusťte, v istom zmysle kocúrkovské.

Priznám sa, že mám trochu problém s tykaním. Nepáči sa mi, keď v televízii napr. pri nejakej súťaži moderátor tyká aj o generáciu starších súťažiacim. Myslíte si, že sa vykanie stane čoskoro prežitkom?

Ludia individuálne a jednotlivé kultúry si zvyčajne hranice intimity a blízkosti vedia určiť sami. Je dobré, že jazyk má tieto dve možnosti – poznám ľudí vo svojom okolí, ktorí boli priatelia, tykali si, a keď sa rozhádali, začali si vykať. Takže vykanie môže byť prejavom úcty, ale aj prejavom neúcty, respektíve „už“ stratenej, pošliapanej úcty.

Vy ste Ingrid, ja som Ingrid. Komunisti začali používať meno Ingrida. Priznám sa, že keď dostanem do kuchyne nový kalendár, prvé, čo urobím, je, že zaškrtnám to „a“ na konci nášho mena. Majú sa mená poslovenčovať?

To je pekný príklad, že škrtnáte, ste pevne zrasťená so svojím menom. Tému človek a jeho meno má veľmi zaujímavu spracovanú vo svojej poslednej próze Letný sneh Pavel Vilikoucký. Mne osobne je zas moje meno ľahostajné. Viem si predstaviť, že by som sa volala aj inak, dokonca po tom niekedy túžim. Alebo túžim sa nevolat nijako. Alebo len Tá. Alebo len To. Nezamýšľam sa nad tým, prečo je to tak, a teraz ste mi dali chrobáka do hlavy. A jav, že v období socializmu sa pridala k niektorým ženským menám koncovka -a, nie je nič iné ako regulácia jazyka založená na utkvelej predstave, že slovenské ženské mená musia mať koncovku -a. Inak neoznačujú ženy. Pritom to najdôležitejšie, čo slovenčina pri menách dovoľuje, je vyjadrovať cez ne nehu – Ingridka, Ingridočka, Inguška. Pre mňa sú dôležitejšie prípony -očka, -uška ako -a. To by sme mohli Švédkam ponúknuť (smiech), hoci určite majú svoje formy slovnej nežnosti. Naše sú však nádherné! Janičko, Petriček, Paulínka, Marienočka...

Prekvapilo ma, koľko cudzích slov sa už dnes píše po slovensky, napr. lajkovať, softvér, snoubord a pod. Kto rozhoduje o tom, kedy sa namiesto pôvodnej začne používať slovenská verzia?

Jazyk je pomerne efektívny organizmus, nerobí nadprácu, nezdržiava sa. Ak niečo nevznikne doma, a musíte uznať, že software ani snoubord nevynašli Slováci, systém si to prehodnotí a povie si: „No, tak toto je mi cudzie, táto hláska w a oa, to si budú ľudia lámať jazyk, tie si prispôbim na také svoje hlásky, ktoré sú tým cudzím najbližšie, a ostatné prevezmem. Má to slovo na konci tvrdú spoluhlásku tak ako ‚moje‘ podstatné mená

mužského rodu? Má. Dobré.“ Nebojí sa, lebo vie, že slovné zakončenie a skloňovanie sú silnejšie identifikačné páky ako usporiadanie hlások. A tak máme odrazu softvéry a snoubordy. Jazyk v myslí je živý, nečaká, kým nejakí premýšľavci prídu s domácim prekladom „široká krátka lyža“. Čo sa v jazyku presadí, o tom rozhodujú jeho nositelia, používatelia. Málokedy pevne uchytené domáce slovo nahradí prevzaté cudzie, máme výrazy náboženstvo, konfesia, religia a jasne cítíme, že sú to synonymá, ale nepoužívame ich celkom rovnocenne. V prípade slov softvér a snoubord sme také domáce výrazy nemali, takže tieto slová nijaké pôvodné nevytlačili, len zaplnili prázdne miesto. Slovenčina sa takto rozvíjala oddávna, dnes si latinské či germánske slovné základy vôbec neuvedomujeme, vnímame ich ako vlastné.

Môj manžel nie je Slováč. Spočiatku medzi nami dochádzalo k miernym nedorozumeniam práve pre jazykové odlišnosti. Napríklad ho zarážalo, že sa vždy pýtam negatívne. Ale v slovenčine to tak je, že sa pýtame: Nedáš si kus koláča? Nešiel by si so mnou do kina? Čo myslíte, súvisia tieto „negatívne“ otázky nejako s našou národnou povahou?

To neviem, či s povahou. Príliš sa nezdržuje jazykový automatizmus, zvyk a ľudí väčšmi láka psychologizácia. Vo vede sa hovorí o jazykovom obraze sveta, to je presnejšie ako národná povaha. Viete, čo môžeme povedať o vete Nešiel by si so mnou do kina? 1. že ste slušná a nechcete si spoločnosť do kina vynucovať, 2. že nie ste slušná, lebo vopred naznačujete, že vám vlastne na tom, či opýtaný s vami pôjde, alebo nie, ani veľmi nezáleží, 3. že použitím záporu ste a priori negativisticky naladená, vidíte svet čierno? A viete vy sama, čo tým vlastne sledujete, alebo ste použili iba jednu z viacerých možností, ktoré vám váš jazyk dáva? Teda môžete si vybrať z dvoch štruktúr: „šiel/ nešiel by si so mnou do kina?“. Vidím v tom iba variabilitu formy, nie národnú povahu.

Keď som sa s mojou dcérou učila vybrané slová, prekvapilo ma, že bolo medzi nimi aj slovo varyto, ktoré – podľa mňa – nikdy v živote nepoužije. Ale nebolo tam pyžamo – bežné slovo, ktoré vyslovíme takmer denne. Viem, pyžamo je cudzie slovo, ale varyto predsa pochádza tiež z češtiny... Zasahuje Jazykovedný ústav SAV aj do tvorby učebníc slovenského jazyka? Mám pocit, že sa dnes deti učia vybrané slová akosi komplikovanejšie...

Jazykovedný ústav do tvorby učebníc nezasahuje. Na to má ministerstvo školstva svoje inštitúcie. Skupiny slov, ktoré sa vyčleňujú ako vybrané slová, sa z času na čas a od učebnice k učebnici menia v závislosti od frekvencie a od autorov. Žiadať vybrané slová od detí v treťom ročníku základnej školy pre mňa neznamená nič iné, iba mechanické cvičenie pamäti ako pri básničke. Neviem, koľko rokov má vaše dieťa, ale napríklad moja štrnásťročná dcéra slovo „varyto“

Foto: Archiv Hrubaničovej

Ingrid Hrubaničová s prekladateľkou Elenou Flaškovou

medzi vybranými slovami nemala. Je to veľmi okrajové slovo, ani neviem, že by sa niekto bežne učil hrať na varyte, ako sa hráva na gitare. Neviem, či tretiaci vedia, s akým „i“ sa píše slovo gitara. Prícom výskyt slova varyto v slovenskom korpuse je 47 a slova gitara je 74 000.

Áký je podľa vás slovník dnešnej mládeže? Normálny, zodpovedajúci dobe. Dokonca v ňom badám, povedala by som, predčasnú intelektualizáciu, ak to porovnám so svojím slovníkom, keď som mala desať alebo pätnásť rokov.

Je vám ľúto, že dnes už ľudia menej píšou? Mám na mysli písanie rukou, pretože mailov a SMS-iek píšeme veľa, nepoužívame ale pri tom diakritické znamienka. Navyše si to skoro nikto po sebe nečíta, takže sa maily alebo správy posielajú plné chýb a preklepov. K čomu to speje?

Dospeli sme k ďalšiemu kódu. Prinútili nás k tomu počítače a telefóny, keď ešte neboli kompatibilné abecedné sústavy medzi rôznymi servermi, výrobcami prístrojov a všetkých tých softvérov, o ktorých sme hovorili. Ale náš mozog sa prispôbil, vie správne čítať aj text bez diakritiky. Myslíme nie v slovách, ale v kontextoch. Také obdobia však už v dejinách nášho jazyka boli. Stredovekí pisári, ale aj starší autori nie vždy dôsledne zaznamenávali mäkkosť hlások či dĺžne, o čiarkach a bodkách nehovoriac. Vidíme to v tlačiach starých katechizmov, v listinách alebo v origináloch staršej literatúry. Takisto sa skracovali slová – už v staroslovenčine pisári niektoré spoluhláskové skupiny alebo slabiky v častých slovách naznačovali iba značkou nad slovom. Tento úzus pretrvával, v jednej cirkevnej tlači z r. 1895, ktorú mám, je text v cyrilike plný značiek a skratiek. Ľudia spojení v rovnakom kultúrnom okruhu vedeli čítať aj za „písmom“, respektíve uľahčovali si prácu, správali sa „ekonomicky“. Mne sa odrazu vidí, že ľudské bytie neorganizuje čas, lineárnosť, ale výskyt podobných princípov, ich obmeny, striedanie, prevaha raz toho, raz onoho.

Je vám ľúto za niektorými slovami, ktoré sa už z nášho slovníka vytrácajú?

Nemám zbierku obľúbených slov. Niekedy sa mi skôr spontánne a nečakane vynoria v pamäti slová typické pre blízkych ľudí, ktorí už odišli. Moja stará mama ma napríklad

oslovovala slovom „synu, synku“. Aké „nerodové“ a politicky nekorektné, však? A čo by som dala za to, keby mi tak ešte niekedy niekto povedal! Nedá sa však. Jediné, čo môžem urobiť, podať to slovo ďalej niekomu blízke- mu a čakať, či ho prijme, alebo sa ohradí.

Tvrde y trápi mnohých žiakov a keď čítam príspevky na niektorých fórach, často žas- nem, akých hrubic sa ľudia dopúšťajú. Ne- bolo by jednoduchšie „y“ zrušiť (smiech)?

Pokusy zrušiť ypsilon, ako to navrhoval Štúr, sa objavovali, E. Paulíny v Dejinnách spisov- nej slovenčiny hovorí o výraznej chuti na túto reformu v radoch jazykovedcov a školských pracovníkov po r. 1945. Dôvody neuskutoč- nenia boli zrejme politické, ale aj kultúrne. Napríklad profesor Ľudovít Novák bol per- manentným zástancom zrušenia ypsilonu až do svojej smrti na začiatku 90. rokov 20. storočia. Pravopis by sa týmto krokom určite zjednodušil aj dnes, no isté generácie by sa museli vzdať „svojho“ spôsobu písania, mu- seli by byť nesentimentálne, nechápať tento akt ako zradu tradície, ale ako obnovenie Štúrovho úsilia, a nie som si istá, či taká veľ- korysá sila v našom národe je. Taká, ktorej

by záležalo menej na svojej pravopisnej mi- nulosti a viac na pravopisnej budúcnosti svojich detí. Najprv by sa muselo diskutovať, musel by sa pripraviť návrh pravopisu, mož- no aj vyskúšať v experimentálnych triedach. Bez celospoločenskej názorovej zhody sa už dnes taká reforma nedá uskutočniť.

Dokážete čítať bez toho, aby ste v textoch hľadali chyby? A čo najradšej čítate?

Večer v posteli čítam tak a také knihy, že vypínam profesionálnu stránku mozgu a nechávam sa unášať, dojímať. Rada sa vraciam k už prečítaným knihám. K Vianovi, k Rusom. K Petrovi Handkemu, nepoznala som jeho staršiu dvojnoveľu Nešťastie bez želaní a Laváčka, veľmi ma očarili. Mám rada jeho Dona Juana (vo vlastnom poda- ní), Úzkosť brankára pred penaltou, rada sa poddávam myšlienkovému nátlaku Tho- masa Bernharda, pred časom to bol Peter Sloterdijk, čítam hocičo, a takmer všetko mi prináša potešenie. Čítam beletriu a popritom vždy aj niečo historické alebo esejistické, obdivujem Američana s rakúskymi koreň- mi Georgea Steinera, jeho úvahy o jazyku, preklade, literatúre. Skvelú knihu o Štúrovi

napísal teraz maďarský historik József Dem- mel. Rada sa prehriam v spisoch Ľubomíra Liptáka. Keby za to dávali plat, nerobila by som nič iné, len čítala. Ale musím aj umývať riad, nakupovať, preberať s dcérou školské a babské veci, ísť do krčmy s priateľmi, hrať v divadle, chorých navštevovať, mŕtvych pochovávať, no žiť.

Čo by ste odkázali slovenským mamičkám, ktoré vychovávajú svoje deti v Rakúsku a už od malička sa im prihovárajú viac po nemecky než po slovensky?

Nemám s tým skúsenosť. Ak to tak je, je to škoda. Ale ony to zrejme nemyslia zle. Viete, človek sa dnes tak strašne chce začleniť do – z jeho pohľadu – „lepšieho, perspektívnej-šieho, spravodlivejšieho“ systému, a keď už on nie, tak aspoň jeho deti. Tie mamky to možno ani tak necítia, ale podliehajú tlaku, presvedčeniu, že dieťa musí dokonale sply- núť s prostredím, aby na seba neupozorňo- valo, že sa takto ľahšie presadí. Je to škoda, pretože citový vzťah a láska je najľahšou a bezplatnou jazykovou školou. Prečo ju odopierať vlastným deťom? ■

GENERÁLNE ZHROMAŽDENIE

Dňa 12. novembra 2015 sa konalo generálne zhromaždenie RSKS a SOVA, na ktorom predsedovia oboch spolkov informovali o aktuálnej situácii národnostných skupín v Rakúsku, zhodnotili spol- kovú činnosť za uplynulé dva roky, načrtli plány do budúcnosti a taktiež podali správu o finančnom hospodárení, pretože pokladničky sa nemohli na generálnom zhromaždení zúčastniť.

V nasledujúcom dvojročnom období budú výbory pracovať v tomto zložení:

Výbor RSKS:

Predsedníčka
1. podpredseda
2. podpredseda
Pokladnička
Zapisovateľka
Kultúrna referentka
Športová referentka
Sekretárka

Ingrid Konrad
Jozef Macura
Vlado Mlynár
Ľubica Macura
Cecília Kersch
Edith Veith
Slavomíra Vančová
Jana Gregor-Rogler
Ingrid Žalneva (organizovanie
spolkovej činnosti, administratíva
počas úradných hodín a redakcia Pohľadov)

Revízna komisia

1. kontrolórka
2. kontrolórka

Ingrid Fux
Elena Repka

Výbor SOVA:

Predseda
1. podpredsedníčka
2. podpredsedníčka
Pokladnička
Zapisovateľka

Vlado Mlynár
Cecília Kersch
Miriam Čillíková
Elena Mandik
Elena Repka

Revízna komisia

1. kontrolórka
2. kontrolórka

Ľubomíra Wimmer-Pastorková
Mária Kolek

Ďakujeme všetkým, ktorí sa v uplynulom období angažovali na projektoch pre našu národnostnú skupinu, veríme, že ich elán vydrží aj naďalej, lebo je nás málo a musíme si pomáhať.

-red-

Na generálnom zhromaždení sa po prvýkrát predstavil folklórny súbor Vinica

Foto: Archív E. Repka

Program nám spestrilo vystúpenie folklórneho súboru Vinica. Po dlhom čase sa dokonca rozozvučal aj náš spolkový cimbal. Z mladých tanečníkov sršala energia a nadšenie z ľudového tanca, ktorému sa venujú zatiaľ len vyše roka pod vedením našej členky Eleny Repka. Tréningy súboru sa konajú na fare pátra Pavla Dubovského na Jacquingasse.

V ďalšej časti generálneho zhromaždenia boli uvoľnené staré výbory. Poďakovali sme sa Andrei Čepiššákovéj, Zuzane Lettner a Martine Víglašskej za ich prácu vo výbore RSKS. Poďakovanie patrilo aj Helene Steiner, ktorá sa osamostatňuje a zakladá si svoj vlastný spolok. Potešil nás záujem nových členov – Pavlína Danielovej, Dušana Lepiša a Jančího Rievaja – o spoluprácu pri organizovaní niektorých projektov.

Jozef Macura

HERECKÝ KONCERT

Začiatok novej sezóny RSKS patrí už tradične divadlu. Aj tento rok naše pozvanie prijali členovia súboru Činohry Slovenského národného divadla z Bratislavy. Viedenských Slovákov prekvapili 11. októbra dosť netradičnou inscenáciou *Ilúzie*.

Hra mladého ruského dramatika Ivana Vyrypajeva (nar. 1974 v Irkutsku na Sibíri) mala premiéru v SND vlani, pozostáva z dialógov dvoch partnerských dvojíc, pričom nastoluje otázky od intimných vzťahov až po základné existenčné. Predstavenie sa začalo takpovediac in medias res, keď na javisko vyšli protagonisti hry, sadli si do pripravených kresiel a len tak mimochodom začali rozprávať svoj príbeh. Autor patrí k progresívnemu divadelnému smeru „nová dráma“, ktorý sa v Rusku roz-

Mnohí z divákov si nenechali ujsť príležitosť získať autogramy známych hercov

vija od 90. rokov minulého storočia, a sám charakterizuje svoj spôsob tvorby: „Mení všetky paradigmy. Nejde len o inováciu textu. Súčasné texty často neprinášajú nové, v divadle neoverené témy. Je v nich zakódovaný nový spôsob komunikácie medzi javiskom a divákom, nový vzťah herca a diváka. Je to dialóg. Pre mňa je to čosi ako nanotechnológia.“ Hoci autor pôvodne napísal hru pre mladšie publikum, v tejto inscenácii dostali priestor skúsení členovia Činohry SND. Diváci sa tak mohli tešiť na monologické výstupy Zuzany Kocúrikovej, Božidary Turzonovovej, Martina Hubu a Dušana Jamricha – pre viedenských Slovákov veľmi dobre známych hercov, pretože ich poznáme aj z osobných stretnutí počas klubových večerov v našej spolkovej sále.

Foto: Jozef Macura

Zuzana Kocúriková (zľava doprava), Božidara Turzonovová, Martin Huba a Dušan Jamrich na doskách divadla Freie Bühne

Ilúzia je podľa slovníka cudzích slov „skreslený vnem skutočnosti“. Prečo autor nazval túto hru *Ilúzie*, na to dali odpoveď hlavní protagonisti. Príbehy dvoch manželských párov dojímajú, sú zábavné, keď bilancujú spoločný život, navzájom sa svedajú, ale v okamihu dokážu zas všetko prevrátiť naruby.

Sú to príbehy plné paradoxov, prekvapení a nečakaných zvrátov – príbehy o ilúziách a pravde, bez ktorých sa nedá žiť. Počas celého večera sa vynárali otázky, či má láska zmysel, iba keď je obojstranná, čo je opakom ilúzie – lož alebo pravda!? Autor sa síce snaží odhaliť ich intímny vesmír, úprimné priateľstvo,

vzájomnú úctu a plnohodnotný život, ale keď doplní jediný fakt, celá ilúzia sa rozpadá...

Dlhé a náročné monológy, interpretované skvelou javiskovou rečou, podané veľmi citlivo, si vyžadovali veľkú sústredenú nielen hercov, ale aj divákov. Inscenácia, ktorá nemoralizuje ani nevydiera, dala pocítiť, kto a do akej miery sám žije v ilúzii, alebo akú ilúziu si v sebe pestuje. Práve preto bola hra nielen poučná, ale aj dojímavá. ■

Použitý zdroj: <http://www.divadelni-noviny.cz/ivan-vyrypajev-nejsm-reinkarnacecechova%E2%80%A6>

Fotografie: Ingrid Fux

Po predstavení nechýbalo ani tradičné stretnutie našich členov s hlavnými protagonistami večera

Ingrid Fux

ROMANTICKÉ TÓNY PIANA

Popredná koncertná klaviristka a pedagogička **Doc. Tatiana Fraňová** účinkovala v mnohých krajinách a ako členku poroty ju pozývali na medzinárodné klavírne súťaže. Tento rok oslávila 70. narodeniny a päťdesiat rokov reprezentovala Slovensko na zahraničných koncertných pódiumoch.

Množstvo jej nahrávok pre rozhlas a televíziu sa vysiela dodnes. Často účinkovala na festivale BHS a hrala medzi inými na slávnostnom koncerte k 50. výročiu založenia Slovenskej filharmónie. V rozhovore sa s nami podelila o zážitky zo zahraničných ciest a pobytov, ktoré absolvovala na svojej profesionálnej dráhe. Prezradila nám, akou okľukou cez Južnú Ameriku sa dostala na Hochschule für Musik do Viedne na klavírne štúdium k prof. Brunovi Seidlhoferovi. Ako dvadsaťročná ho nadchla svojou hrou na vystúpení v Brazílii, a tak ju pán profesor

Mayuko Takine, Barbora Gajdošová-Tolarová a Tatiana Fraňová so svojou vnučkou

Fotografie: Archív T. Fraňovej

Na začiatku tejto egyptskej odysey dochádzala do školy verejnou dopravou, do autobusu sa nenastupovalo na zastávke, ale naskakovalo a vyskakovalo za jazdy. Ale to nebol jediný problém, ktorý na novom pôsobisku musela prekonať, ten patril skôr k úsmevným spomienkam. Vtedy pani Fraňovej pomohla jej húževnatosť, ale aj jednoduchý fakt, že iného východiska nebolo, pretože na spiaťtočnú letenku nemala žiadne peniaze. Mocnú a mocou disponujúcu riaditeľku univerzity si získala majstrovskou hrou na klavíri, a to ju primälo, aby podpísala potrebný honorár, ktorý dokonca prevyšoval riaditeľkin plat. Jej virtuózna hra nakoniec otvorila aj srdce vtedajšieho veľvyslanca. Zapojil kontakty a dcérka mohla nastúpiť do školy, spoločne sa presťahovali do primeraného bytu. Postupne krok za krokom dostávali kontúry neďalekých pyramíd žiarivejšie farby, prvý rok ubehol ako voda a postupne sa z neho stali štyri.

Neraz si v mysli vybaví milé gesto svojich egyptských postgraduálnych študentov, keď jej na klavírne krídlo položili pred koncertom krásnu červenú ružu. Boli to chvíle zadosťučinenia, že vynaložená námaha nebola zbytočná.

V čase jej aktívnej kariéry ju na koncerty do zahraničia vysielala umelecká agentúra Slovconcert. Umelci vtedy do poslednej chvíle nevedeli, či vycestujú alebo nie, či dostanú vytúženú vycestovaciu doložku. A tak pri jednej ceste do Francúzska dostala pas na poslednú chvíľu. V preplnenom vlaku sa jej už miestenka neušla a po úmornej ceste, takpovediac priamo z vlaku, vystúpila rovno na javisko a bravúrne odohrala koncert. Kolotoč pokračoval v takomto tempe aj ďalej a viedol cez koncertné siene v Marseille a Aix-en-Provence. Z týchto krásnych miest však okrem javiska a vďačných divákov nič nevidela. Po návrate domov asi po týždni za ňou prišla

pracovníčka agentúry a odovzdala jej cenu zo súťaže. Až vtedy sa vlastne pani Fraňová dozvedela, že to nebol len obyčajný koncert, ale medzinárodná súťaž, na ktorej sa zúčastnilo veľa klaviristov, a ona obsadila 2. miesto.

Na vystúpení v Taliansku jej oznámili, že na nasledujúcej zastávke v Rumunsku nebude hrať Rachmaninova, ako bolo dohodnuté a ktorého mala nastudovaného, ale Schumanna, ktorého dielo mala hrať až o 10 dní neskôr. A tak jej nezostalo nič iné, len si v Ríme pozháňať noty a začať sa učiť po ceste Schumannov koncert, bez klavíra, prakticky na kolene. V tejto situácii jej pomohol absolútny sluch a schopnosť naučiť sa partitúru bez klavíra, čo však vyžaduje maximálne vypätie a koncentráciu.

V roku 1990 hrala pre bankárov z celého sveta v paláci Auersberg vo Viedni koncert a bola ubytovaná v hoteli Sacher. S úsmevom spomína, ako prišla na dôležité stretnutie na svojej škodovke, ktorá na vtedajšie československé (socialistické) pomery predstavovala slušný štandard. Livrejovaný vrátnik pred vchodom do luxusného hotela však odmietol auto zaparkovať do hotelovej garáže, vraj na ničom takom ešte nejazdil.

Rada si spomína na spoluprácu s ORF, pre populárne kurzy ruštiny legendárnej Lisi Schüller pripravovala hudobný sprievod. Pre nás možno na počudovanie, v Rakúsku to bola jedna z obľúbených vzdelávacích relácií. A aj keď v Rakúsku pracovala dlhé roky, nikdy si nemyslela, že sa tu usadí aj po skončení aktívnej kariéry a že práve tu vo Viedni v slávnostnej sále Magistrátu 6. obvodu sa bude na jej počesť konať koncert, na ktorom štvorročne vystúpili jej bývalé žiačky **Barbora Gajdošová-Tolarová** a **Mayuko Takine** a zároveň pripravili výstavu niekoľkých obrazov z jej tvorby. Koncert sa uskutočnil 20. októbra a náš spolok prevzal nad ním záštitu. ■

Koncertná klaviristka Tatiana Fraňová

pozval na prijímacie pohovory. Po návrate z Ria de Janeiro do Viedne nešla najskôr domov, ale hneď z letiska na prijímacie skúšky. Úspešne ich zvládla, ale vzápätí ju čakali problémy s pravidelnou návštevou školy. Na jeseň 1969 sa zo dňa na deň ocitla za zatvorenými hranicami a po období uvoľnenia a nádejí sa vzdialenosť 70 kilometrov zrazu stala neprekonateľnou bariérou medzi dvoma svetmi.

Prvé zahraničné kontakty a neúnavná snaha popasovať sa s novými výzvami boli impulzmi na ďalšie ponuky do zahraničia. Jednou z nových výziev bola pred vyše tridsiatimi rokmi aj príprava doktorandov klavírneho štúdia v Káhire. V Egypte sa však ocitla v neľahkej situácii, sama bez manžela, ktorý v tom čase vízum na vycestovanie nedostal, len s jedenásťročnou dcérou v podstate bez finančných prostriedkov.

NEUE ENTWICKLUNGEN DER VOLKSGRUPPEN IN WIEN

Die „Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut“ (ARGE) meldet sich mit einem Buch zu Wort, in dessen Mittelpunkt die in Wien traditionell ansässigen Volksgruppen stehen. Das Buch ist als Band XXVI der Reihe *integratio* erschienen und ist in Zeiten, in denen Integration, Toleranz und respektvoller Umgang mit Menschen anderer Sprache und Identität auf der Tagesordnung stehen, eine Wortmeldung zum richtigen Zeitpunkt.

Die ARGE bietet in diesem Buch einen Überblick über ihre mehr als 30-jährige Vereinstätigkeit, in deren Mittelpunkt die in Wien beheimateten Volksgruppen stehen. Die Gruppen der Kroaten, Tschechen, Ungarn und Slowaken, aber auch der Polen und Roma, um die es hier geht, sind durchwegs seit vielen Generationen in Wien präsent. Gleichwohl werden sie in einer vielsprachigen Millionenstadt wie Wien in der Öffentlichkeit nur gelegentlich wahrgenommen; hinzukommt, dass sie der Österreichische Staatsvertrag 1955 nicht erwähnt hat, wohingegen die Erfüllung der dort genannten Volksgruppenrechte der Kärntner Slowenen jahrelang Priorität genoss. Obwohl alle Volksgruppen in Österreich gleich zu behandeln sind, gerieten somit die Anliegen der Volksgruppen in Wien medial in den Schatten.

Informationen über die für eine Großstadt typischen Volksgruppen in Wien zu geben, ist daher ein Hauptanliegen der ARGE wie auch dieses Buches. Von den rund 30 thematischen Beiträgen – sie stammen von Angehörigen aus allen anerkannten Volksgruppen sowie der deutschsprachigen Mehrheit – bezieht sich, unter verschiedenen Aspekten, rund die Hälfte ausschließlich auf die eingangs genannten Gruppen in Wien. Schwerpunkte bilden hierbei die Darstellung des reichen kulturellen Lebens der Volksgruppen ebenso wie das von allen Volksgruppen bekundete Verlangen nach

einer kräftigen staatlichen Förderung des derzeit noch weitgehend unzulänglichen Bildungsangebots in den betreffenden Volkssprachen (was angesichts dessen, dass es sich durchwegs um EU-Sprachen handelt, besonders unterstützungswürdig wäre). Dass der Staat die Anliegen der Volksgruppen

Fotografie: Archiv ARGE

Titulná strana novej publikácie

in Wien weit stärker berücksichtigen müsste, folgt im Übrigen auch aus einschlägigen Europarats-Übereinkommen, deren Erfüllung der Europarat immer dringender – wenn auch bisher erfolglos, wie im Buch dokumentiert – seit Jahren von Österreich verlangt.

Z tlačovej konferencie

Obwohl Wien im Mittelpunkt steht, enthält das Buch doch auch Beiträge betreffend die slowenische Volksgruppe sowie über die Roma im Allgemeinen. Vor allem aber werden mehrfach Themen angesprochen, die für alle Volksgruppen in Österreich relevant sind: So insbesondere das Selbstverständnis und die Identitätsbildung der Volksgruppen, die Schwierigkeiten der Ermittlung zahlenmäßiger Größenordnungen der Volksgruppen oder auch die Auswirkungen der Erweiterung der EU auf die Volksgruppen. In rechtlicher Hinsicht wird ein von der ARGE entwickeltes und von vielen Volksgruppenorganisationen unterstütztes Konzept eines zeitgemäßen Volksgruppenrechts vorgestellt, das für jede Volksgruppen die eigene Rechtspersönlichkeit (als Körperschaft öffentlichen Rechts) und damit eine einheitliche Interessensvertretung gegenüber dem Staat ermöglicht.

Eine chronologische Zusammenfassung der Vereinsveranstaltungen in den letzten drei Jahrzehnten vermittelt einen Eindruck von Umfang und Vielfalt der Aktivitäten der ARGE.

Rückfragehinweis:

Mag. Richard Basler (+43 664 2716772)

1200 Wien, Stromstraße 18-20/9/1

Email: office@volksgruppen.org

Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut

Die „Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut“ (ARGE) ist eine überparteiliche, österreichbewusste Vereinigung aller an Volksgruppenfragen Interessierten, im Besonderen von Angehörigen der sechs in Österreich beheimateten Volksgruppen (Kroaten, Slowenen, Tschechen, Slowaken, Ungarn und Roma). Der 1983 gegründete Verein bezweckt einerseits die fachlich-fundierte Behandlung von Volksgruppenfragen, andererseits aber auch eine Verbesserung der Situation der in Wien ansässigen ethnischen Gruppen österreichischer Staatsbürger.

-red-

VOĽBY VO VIEDNI A PÁR OTÁZOK NA KANDIDUJÚCE STRANY

Volebný čas – Viedenské krajské voľby 2015 – je správny okamih obrátiť sa na kandidujúce strany s niekoľkými otázkami na aktuálnu politickú situáciu. Ja som si to tiež naplánoval a rozmyšľal som o otázkach, ktoré by som chcel položiť straníckym Ghost-Writerom. Len ako to býva – nestíham. Bol som potom rád, že maďarský menšinový časopis vo Viedni Bécsi Napló sa tejto úlohy nezávisle od mojich plánov ujal a dohodol som sa s Dr. Ernő Deákom, že uverejníme niektoré odpovede našich politikov vo Viedni. Uvádzam niekoľko otázok a odpovedí na ne – vybral som najdôležitejšie pasáže, aby si si, milý čitateľ, mohol spraviť obraz o situácii. Viedeň ako „Schmelztiegel“ (kotel) národností? Ale to neznamená, že nás všetkých zavarí a spravia z nás jednoliatu masu bez koreňov, nie?

Wien ist in zunehmendem Maß nicht nur Wohnort, sondern gleichsam Heimat für Hunderttausende, die bzw. deren Vorfahren aus „fremden Ländern“ stamm(t)en. Wie begegnen Sie dieser Herausforderung?

SPÖ Ich unterscheide nicht zwischen den Menschen, die hier leben. Wien wächst pro Jahr um die Einwohnerzahl von Krems an der Donau. Das freut uns, bringt aber auch Herausforderungen mit sich, denen wir uns stellen...

ÖVP Integration ist ein langfristiger und umfassender Prozess: Ziel ist es „Integration durch Leistung“ möglich zu machen. ... Die anderen Parteien müssen endlich lernen, dass Integration durchaus ein Händereichen, aber kein Aufweichen und Zurücksetzen unserer eigenen Kultur und Werteordnung ist. Die Beherrschung der deutschen Sprache ist für uns das Um und Auf eines erfolgreichen Integrationsprozesses. Und am Ende eines gelungenen Integrationsprozesses steht schließlich die österreichische Staatsbürgerschaft.

Die Grünen Wir wollen für alle WienerInnen (und wir sehen alle Menschen, die hier in Wien leben, egal woher sie kommen, als WienerInnen an) leistbares Wohnen und die beste Bildung sowie einen Ausbau der öffentlichen Verkehrsmittel erreichen...

FPÖ Es gibt Zuwanderergruppen, die sich hervorragend integrieren und mit denen es keinerlei Probleme gibt. Aber es gibt leider auch integrationsunwillige Personen und Gruppen. Daher muss es verpflichtende Deutschkurse für Zuwanderer geben. Außerdem müssen unsere heimischen Werte, Normen und Gesetze klar und unmissverständlich vermittelt werden. Abgeschafft gehören Subventionen für linke Multikulti-Vereine. Außerdem braucht es Kontrollen muslimischer Einrichtungen wie Moscheen, Schulen oder Kindergärten und ein Verbot von Gratis-Koran-Verteilungen auf Wiens Straßen.

Wird Wien mit der Zeit eine multiethnische Metropole, oder wird alles daran gesetzt, seinen historischen (mitteleuropäisch deutschen) Charakter zu bewahren?

SPÖ Mit Blick auf die Geschichte Wiens, war und ist unsere Stadt immer ein Schmelztiegel der Kulturen gewesen. Und ein Blick ins Telefonbuch zeigt, dass das nicht nur g'standene Österreicher waren, die das aufgebaut haben. Erst die Vielfalt macht Wien zu der Stadt, die sie ist: eine Stadt mit Charme, international anerkannt und beliebt.

ÖVP Wien war in den letzten Jahrhunderten immer schon ein Schmelztiegel vielerlei Nationen und Kulturen ohne deshalb seinen unverwechselbaren Charakter als Zentrum Mitteleuropas und als dynamische Metropole zu verlieren...

Die Grünen Wien ist schon seit jeher eine multiethnische Metropole, geprägt von vielen Zuwanderungsströmen in den vergangenen Jahrhunderten. Wir sehen etwa Mehrsprachigkeit als Bereicherung für eine Stadt an, und nicht als Problem...

FPÖ Die multikulturelle Gesellschaft ist gescheitert. Wir Freiheitliche wollen, dass Wien seinen Charakter bewahrt.

Die Antworten in ungarischer Übersetzung wurden in Nr. 5/2015 der Zeitung Bécsi Napló veröffentlicht.

Spracoval: Vlado Mlynár

200. VÝROČIE NARODENIA
ĽUDOVÍTA ŠTÚRA

KODIFIKÁTOR

Na Slovensku azda neexistuje mesto, v ktorom by niečo nepripomínalo Ľudovíta Štúra. Námestia, ulice, nábregia, parky, sochy, obrazy. Po Ľudovítovi Štúrovi je pomenované mesto a dokonca aj planétka, ktorá sa nachádza medzi súhvezdiami Orion a Jednorožec.

Rad Ľudovíta Štúra je dnes jedným z najvyšších štátnych vyznamenaní, aké môžu získať občania SR.

Ľudovít Štúr, syn učiteľa a organistu Samuela Štúra a jeho manželky Anny, sa narodil 28. októbra 1815 v Uhrovci. Vo svojom rodiisku získal základné vzdelanie a od roku 1828 pokračoval v štúdiách na nižšom evanjelickom gymnáziu v Rábe (dnešný Győr).

Štúrov rodny dom v Uhrovci

Usilovnosť a bystrosť nadaného žiaka si všimol najmä profesor Petz, ktorý bol známy svojím obdivom k antickému umeniu a vzdelanosti. Petz orientoval svojich žiakov aj na diela slovanských autorov a prebudil tak u mladého Štúra záujem o svet slovanstva.

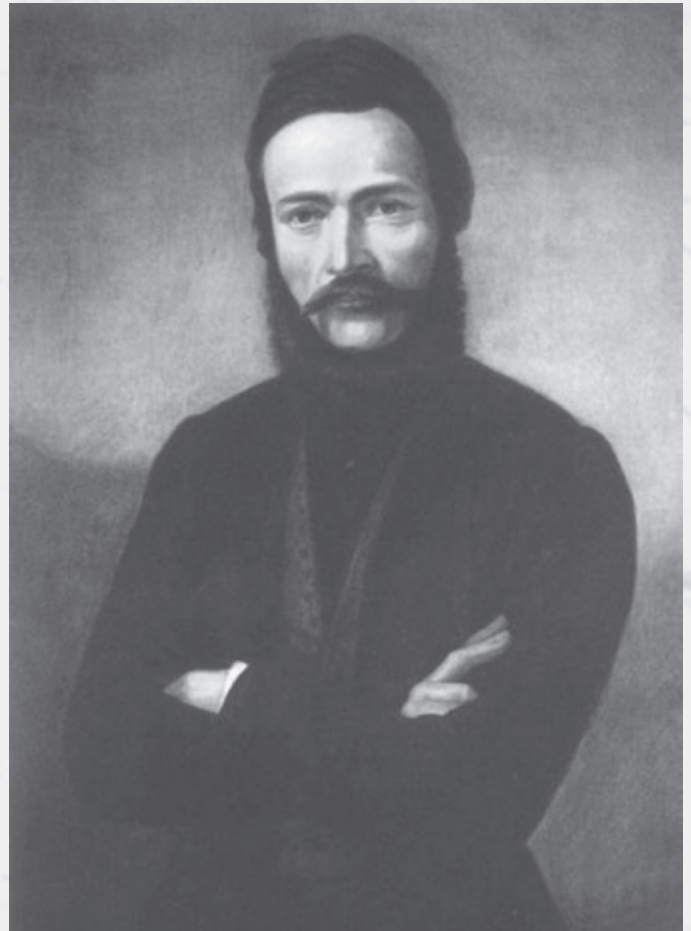
Po absolvovaní dvoch ročníkov v Rábe sa Štúr zapísal na evanjelické lýceum do Bratislavy. Od roku 1803 tam existovala Katedra reči a literatúry česko-slovenskej, ktorú viedol profesor Juraj Palkovič. Prednášky sa viedli v biblickej češtine, keďže tá bola už tri storočia jazykom slovanských evanjelických vzdelancov. Najmä pre pokročilý vek profesora Palkoviča, ktorý mu nedovoľoval prednášať učivo v stanovenom rozsahu, založili študenti v roku 1829 Spoločnosť česko-slovenskú. Po príchode do Bratislavy sa Ľudovít stal jedným z jej členov. Jeho húževnatosť priniesla svoje plody a na jeseň v roku 1835 sa stal podpredsedom Spoločnosti.

V rámci rozvíjania hlbšieho národného povedomia organizovali členovia Spoločnosti rôzne slávnosti, návštevy a podujatia. Jednou z nich bola národná slávnosť na Devíne 24. apríla 1836, kde si účastníci zvolili k svojmu menu druhé, slovanské meno, ktoré im malo pripomínať povinnosti voči národu. Tak napríklad Hurban prijal ku krstnému menu Jozef slovanské meno Miloslav, August Škultéty – Horislav. Štúr si pridal meno Velislav.

V školskom roku 1836/37 sa na základe ustanovenia dištriktuálneho konventu stal Štúr nehonorovaným námestníkom prof. Palkoviča na lýceu. Predurčoval ho k tomu najmä kredit bývalého

Budova bývalého uhorského snemu v Bratislave, dnes sídlo Univerzitnej knižnice na Ventúrskej ulici

Portrét Ľudovíta Štúra od Jozefa Božetecha Klemensa

vynikajúceho žiaka lýcea a erudovanosť v latinskom jazyku. Okrem latinčiny počas svojho života výborne ovládal maďarský, nemecký, francúzsky, grécky jazyk a slovanské jazyky – predovšetkým poľský, srbský, chorvátsky, ruský a učil sa aj hebrejčinu a angličtinu. Štúr na lýceu prednášal českú a poľskú gramatiku a dejepis.

V roku 1838 sa 23-ročný Ľudovít zapísal na dvojročné štúdium na univerzitu do Halle. Po príchode z Nemecka sa v prvom rade usiloval opäť získať miesto námestníka profesora Palkoviča na Katedre reči a literatúry česko-slovenskej. Vec sa dostala na zasadanie konventov a po dlhých prietahoch začal Štúr ako suplent prof. Palkoviča prednášať.

Nepoľavujúci tlak maďarských predstaviteľov na Slovákov prinútil Štúra a slovanských národovcov žiadať ochranu u panovníka. V roku 1842 bola vyslaná do Viedne štvorčlenná deputácia so Slovenským prestolným prosbopisom. V prosbopise žiadali Slováci panovníka o ochranu pred perzekúciou, o možnosť uverejňovať obranné spisy slovanského národa, potvrdiť Katedru reči a literatúry česko-slovenskej na evanjelickom lýceu v Bratislave a zriadiť podobné ustanovizne aj na iných lýceách v Uhorsku. Vo Viedni sa však o osude Slovenského prestolného prosbopisu nerozhodlo, pretože dvor poslal slovenskú žiadosť do Budína na vyjadrenie k uhorskému palatínovi, ktorý všetky požiadavky prosbopisu zamietol.

Začiatkom roka 1843 oboznámil Ľudovít svojich blízkych priateľov s myšlienkou spojiť katolícky aj evanjelický prúd Slovákov na báze jednotného spisovného jazyka. Za základ vybral stredoslovenské nárečie najmä pre jeho rozšírenosť, pôvodnosť

SPISOVNEJ SLOVENČINY

a zrozumiteľnosť. Zjednotenie Slovákov sa malo uskutočniť prostredníctvom všeslovenského nadkonfesionálneho spolku Tatrin. 11. júla toho istého roku sa Štúr, Hurban a Hodža stretli na Hurbanovej fare v Hlbokom, kde sa dohodli na postupe pri zavedení slovenčiny do praxe.

V tomto roku sa zároveň komplikovala situácia na lýceu. Tlaky na odstránenie Štúra z postu zástupcu profesora Palkoviča silneli a ich vyhrotenie v decembri 1843 malo za následok definitívne zosadenie Štúra z tejto funkcie. Na protest proti jeho odvolaniu sa 22 študentov rozhodlo v marci 1844 odísť z lýcea.

V auguste 1844 sa konalo prvé zhromaždenie Tatrina v Liptovskom Svätom Mikuláši, na ktorom sa zúčastnil aj Štúr, ktorý bol zvolený za člena predsedníctva spolku. O rok neskôr sa po niekoľkoročnom úsilí podarilo Štúrovi získať od panovníka povolenie vydávať Slovenské národné noviny s literárnou prílohou Orol tatranský. Noviny vychádzali od 1. augusta 1845. Písané boli v Štúrovej slovenčine a našli si svojich horlivých prívržencov a kvôli forme jazyka aj zarytých nepriateľov. Medzi odporcov sa zaradili nielen poniektorí českí vlastenci, ktorí Štúrovi slovenčinu chápali ako zradu národnej veci a odtrhnutie sa od Čechov, ale aj Pavol Jozef Šafárik a najmä Ján Kollár.

Štúrove ďalekosiahle plány však siahali ďalej ako po redaktorskú činnosť. V roku 1847 vstúpil na pôdu Uhorského snemu ako poslanec, aby konkrétnejšie a dôslednejšie obhajoval národné a sociálne postoje. Búrliivé udalosti vo Francúzsku v roku 1848 našli svoju odozvu aj v habsburskej monarchii. Revolúciou získané sociálne práva dávali ľudu väčšiu mieru slobody. Zároveň však ústupky viedenskej vlády voči Pešti v otázke miery nezávislosti Uhorska dávali tušiť komplikácie pre slovenskú stranu. Hrozilo zosilnenie maďarizácie. Preto boli skoncipované Žiadosti

Ludovít Štúr v uhorskom sneme, obraz Gejzu Szalaya

slovenského národa, ktoré načrtli možnosť riešenia slovensko-maďarských vzťahov na základe princípu rovnoprávnosti. Zároveň Štúr organizoval zvolanie Slovanského zjazdu do Prahy. Z toho dôvodu vydala maďarská vláda naňho zatykač. Napriek perzekúcii sa mu podarilo zúčastniť sa na Slovanskom zjazde, na ktorom sa zišli hlavní predstavitelia slovanských národov, žijúcich prevažne v habsburskej monarchii. Zástupcovia Slovanov sa tu snažili nájsť východisko zo zložitej situácie.

15. – 16. septembra bola vo Viedni utvorená Slovenská národná rada, ktorá sa vyhlásila za jediného vykonávateľa moci na Slovensku

Najstaršia fotka Ludovíta Štúra. Tretí sprava v hornom rade

a odmietla poslušnosť maďarskej vláde. Jej politickými členmi boli Ludovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban a Michal Miloslav Hodža. SNR vyzvala v septembri 1848 Slovákov do ozbrojeného povstania za vydobytie si svojich národných a sociálnych práv.

Po neúspechu výpravy v roku 1849 a po opätovnom sklamaní z reakcie cisárskeho dvora, ktorý Slovákom sľuboval podporu v boji proti maďarským radikálom, sa Štúr ocitol v nepriaznivej situácii. Žiadosť o povolenie vydávať slovenské politické noviny (Slovenské národné noviny zanikli v revolučných dňoch) a pokus získať oficiálne povolenie Tatrina stroskotali.

Keď mu v januári 1851 zomrel brat Karol, Ludovít sa presťahoval do Modry, aby sa, sám pod policajným dozorom, postaral o jeho sedem detí. Naďalej bol tvorivo činný, hoci jeho život znepriemňovala a sťažovala polícia. Na poľovačke v decembri 1855 sa pri pokuse o preskočenie potoka neďaleko Modry nešťastne postrelil. Zomrel 12. januára 1856 v Modre ako štyridsaťročný. ■

Spracovala Martina Viglašská

Zdroj: <http://www.osobnosti.sk/osobnost/ludovit-stur-1025>
<http://zurnal.pravda.sk/spolocnost/clanok/361855-ludovit-stur-osobnost-ktora-aj-dnes-ludi-spaja/>

Ludovít Štúr (1815 – 1856) war eine herausragende Persönlichkeit der slowakischen Nationalbewegung. Als Philologe, Schriftsteller und Politiker in der damaligen Österreichisch-Ungarischen Monarchie kodifizierte er die heutige slowakische Schriftsprache. Im Jahr 1847 wurde er in den ungarischen Landtag (in Pressburg) gewählt, dort engagierte er sich besonders für die Belange der Slowaken gegenüber den Ungarn. Im Revolutionsjahr 1848 war er Organisator und Führer des slowakischen Freiheitskampfes, wofür er auch verfolgt wurde. Die neue slowakische Schriftsprache legte er fest im Werk *Die Lehre über die slowakische Sprache* und im Werk *Die Slowakische Mundart oder die Notwendigkeit des Schreibens in dieser Mundart*. Er verteidigte in mehreren Schriften in deutscher Sprache die Rechte der Slowaken gegen die Angriffe der Magyaren: *Die Beschwerden und Klagen der Slaven in Ungarn über die gesetzwidrigen Übergriffe der Magyaren, Das 19. Jahrhundert und der Magyarismus* und *Der Magyarismus in Ungarn*. Im Jahr 1845 gründete Štúr die Zeitung *Slovenské národné Noviny* (Slowakische Nationalzeitung) mit der literarischen Beilage *Orol Tatranski* (Der Adler von der Tatra), die bereits in der von ihm neu kodifizierten Sprache verfasst wurde. Von seinen Schriften sind noch *Gesänge und Lieder* und das in tschechischer Sprache abgefasste Werk *Über die Volkslieder und Märchen der slawischen Stämme* zu erwähnen.

(Vgl. Wikipedia)

Ingrid Žalneva

CHILL OUT PO SLOVENSKY

Už dlhší čas sa v našom spolku zaoberáme otázkou, aké programy by zaujali vekovo mladšie publikum.

V septembri sme spolu s našou novou posilou – Ivanou Kirkovou, mladou Slovenkou žijúcou vo Viedni, odštartovali nový typ podujatí, pre ktoré Ivana vymyslela názov **Chill out po slovensky**. Vo výkladových anglických slovníkoch sa pojem **chill out** používa vo význame **uvoľniť sa, oddýchnuť si**. Čiže je to vlastne taká pohoda. Naším zámerom bolo teda pripraviť pravidelné stretávky a debaty, kde by sa prítomní mohli uvoľniť, zabaviť, ale aj sa poučiť, podebatovať, vyjadriť svoj názor, a ak sa podarí, tak k tomu pridať aj nejakú štýlovú aktivitu. Samozrejme, že sme stretnutia vekovo neohraničili, publikum býva pestré, ale teší nás, že na tieto programy chodia naozaj aj mladí ľudia.

Valentine Elleau z Francúzska zaspievala aj pesničku Richarda Müllera

Hlavné protagonistky druhého stretnutia: spisovateľky Jana Benková (vľavo) a Monika Wurm, medzi nimi Elena Repka ako indická tanečnica

Prvé stretnutie sa konalo 10. septembra. V spolkových priestoroch rozvoniavala káva, a dokonca to bola káva zdravá. Zamerali sme sa totiž na zlozvyky, ktoré škodia nášmu zdraviu podobne ako nezdravá strava. Mykoterapeutka Eszter Nakowitsch nám za asistencie svojej slovenskej kolegynke Mirky Schmidtovej predstavila zázračnú hubu z Malajzie, ktorá sa pridáva do tejto zdravej kávy. Huba sa volá ganoderma a používa sa i na liečbu ťažkých diagnóz. Ako to už býva, skeptici verili menej, optimisti viac, ale káva chutila všetkým. Zaujímavý večer nám spríjemnila svojím spevom a hrou na gitare študentka viedenskej Popakadémie Valentine Elleau, ktorá pochádza z Francúzska, ale prekvapila nás výbornou slovenčinou, napríklad pri pesničke Richarda Müllera. Aby sme jej uverili, že je naozaj Francúzka, na záver nám musela zaspievať aj vo svojej rodnej reči a my ako publikum sme sa jej odvdáčili aspoň tým, že sme s ňou pospevovali refrén: aux Champs-Élysées, aux Champs-Élysées...

Na druhom stretnutí – 1. októbra – sme mali možnosť bližšie spoznať úspešné autorky kníh určených najmä pre ženy: Janu Benkovú a Moniku Wurm. Jana Benková pôsobila napr. v časopisoch EVA, Plus 7 dní, písala televízne scenáre a robila reklamné kampane pre mnohých umelcov. Dnes sa venuje písaniu kníh, v roku 2012 sa v najväčšej čitateľskej ankete Martinus.sk stala Autorkou roka. Publikum sa zaujímalo nielen o jej spisovateľskú kariéru, ale veľa sa pýtalo aj na obdobie, keď pôsobila v politike, čo bolo určite náročné, keďže bola hovorkyňou Slovenskej národnej strany pod vedením Jána Slotu. Monika Wurm píše romány z exotického – pre slovenských čitateľov netradičného – prostredia, niektoré tieto krajiny aj navštívila a publikum pobavila svojimi historiami o spôsobe dvorenia arabských boháčov, ale aj svojimi zážitkami z Life Ballu, ktorého sa pravidelne zúčastňuje. Exotickú atmosféru nám navodilo aj vystúpenie našej členky Eleny Repky, ktorá je síce oduševnenou folkloristkou, ale venuje sa aj indickému tancu, ktorý zvláda naozaj skvele, a všetkých prítomných zaujímali nielen jednotlivé gestá tanca, ale aj nádherné kostýmy, v ktorých sa predviedla.

Tretie chill out – 5. novembra bolo na vážnejšiu nôtu, týkalo sa témy, o ktorej sa teraz všade veľa hovorí: utečenci. Do spolku prišla redaktorka Slovenského rozhlasu Soňa Weisssová, ktorá pred šiestimi rokmi začínala v dopravnom spravodajstve a veru, keď nám zahlásila dopravnú nehodu a čas možného zdržania na cestách, mnohí si uvedomili, že jej hlas poznajú z rádia. Soňa Weisssová prešla neskôr do zahraničného spravodajstva, dnes je na oddelení publicistiky. Hovorili sme o práci redaktora (ktorá môže byť aj adrenalínová, napr. keď pri nej skáčete s padákom...), o rozdieloch medzi spravodajstvom a publicistikou, ale hlavne o zážitkoch a pocitoch z Traiskirchenu, kde v septembri nahrávala reportáže s utečencami. Na porovnanie – prečo a ako opúšťali ľudia svoju krajinu kedysi a dnes – vystúpila so svojimi spomienkami naša členka Ľubica Macura, ktorá so svojou rodinou odišla v 80. rokoch zo socialistického Československa a takisto strávila pár dní v utečeneckom tábore. Diskusia v tento večer bola naozaj veľmi živá a pokračovala do neskorých hodín. ■

Prvé stretnutie chill out (zľava): Eszter Nakowitsch, Mirka Schmidtová, Valentine Elleau a autorka myšlienky Ivana Kirková

Tretie chill out: Soňa Weisssová (vľavo) a Ľubica Macura

Ingrid Fux

BESEDA S LUKÁŠOM LATINÁKOM

Plná sála, v ktorej 22. októbra nechýbali ani detskí diváci, s napätím sledovala každý pohyb a gagy obľúbeného herca Lukáša Latináka, laureáta slovenského divadelného ocenenia Dosky '98 (Objav sezóny), ktorý patrí medzi najvýraznejšie osobnosti mladej slovenskej hereckej generácie.

Detstvo prežil v Hriňovej. Vyučil sa za sklára a potom vyštudoval Vysokú školu múzických umení v Bratislave. Historky z detstva, z rodinných posedení i osláv v družnom dedinskom kruhu boli súčasťou rozprávania a niekoľkých satirických vložiek. Diváci mu ani nestihli dávať veľa otázok, pretože príbehy z vystúpení, z ciest pri hostovaní s divadelnými telesami, z predstavení doma i v zahraničí i z nakrúcania filmov na seba nadväzovali ako koráliky na náhrdelníku. Hostovi tohto neopakovateľného večera neúnavne pohrával na perách šibalský úsmev, ktorý sme si zvečnili na spoločných fotkách aj s jeho s charakteristickou mimikou a prenikavým pohľadom očí. Pri tejto príležitosti veľmi ochotne zodpovedal aj pár otázok.

Foto: Ingrid Fux

Aj Lukáš Latinák sa po besede nechal ochotne fotografovať

Aký máte dojem z vystúpenia v RSKS?

Cítil som sa medzi vami výborne, bolo vidieť veľký záujem ľudí a srdečné prijatie. Nebral som to ako účinkovanie, ale ako debatu aj osobnú výpoveď a teší ma, že prítomné publikum to tiež tak cítilo.

Prídete medzi nás aj na budúce?

*Áno, veľmi rád. Najradšej s nejakou divadelnou projekciou, napr. s predstavením **Na koho to slovo padne**, ktoré už niekoľko sezón patrí k najobľúbenejším slovenským činoherným titulom. Svedčí o tom vždy vypredaná sála Divadla Astorka Korzo '90 a potlesk nadšeného obecenstva. Táto bláznivá komédia pobaví publikum každého veku. Ide o groteskný príbeh piatich individuí uzavretých v jednej miestnosti, v spoločnosti jedného revolvera... ale to by chcelo trochu väčšie priestory. Ďalšou možnosťou by bol projekt iného typu, pri ktorom by bolo vhodné spojiť sa s mestom Viedeň či Slovenským inštitútom a zúčastniť sa na festivale pouličného divadla s Teatrom Tatrom. Divadlo **Teatro Tatro** je voľné zoskupenie hercov, režisérov, výtvarníkov a nadšencov, ktorým učarovalo divadlo, a je na vysokej úrovni. Prešli sme s ním niekoľko krajín – Českú republiku, Poľsko, Bielorusko, jednorázovo aj Kanadu a privítali by sme, keby ďalšou destináciou bolo Rakúsko. Viedeň je pre nás veľkou výzvou.*

Čím vás Viedeň zaujala?

Do Viedne sa dostanem len sporadicky, doteraz som sa s Viedňou tak trochu míňal,

*čistočne je to pre nedostatok času. Naposledy som tu bol na predstavení *Cirque du Soleil*, ale po dnešnom vystúpení mám zase niekoľko nápadov a chuť spojiť najbližšiu návštevu s prehliadkou niektorej z početných galérií. Alebo teraz v predvianočnom období navštíviť známe viedenské vianočné trhy s ich neopakovateľnou atmosférou, vôňou punču a poprechádzať sa medzi osvetlenými kontúrami mesta a pomedzi stánky s adventnou výzdobou či všakovakými vianočnými ozdobami.*

Lukáš Latinák je členom činoherného súboru Astorka Korzo '90, kde podáva strhujúci výkon v Pitínského inscenácii *Romeo a Júlia* a tiež v ďalších predstaveniach. V Slovenskom národnom divadle hrá v úspešnej inscenácii Martina Porubjaka a Martina Hubu *Tančiareň*, ale hostuje aj v zoskupení umelcov Teatro Tatro.

Zahrál niekoľko hlavných a vedľajších postáv v slovenských a českých filmoch. Martin Šulík ho obsadil do svojho podobenstva o Slovensku *Krajinka* (2000). Pracovne veľmi nabitý mal rok 2002, keď účinkoval v citovej dráme Benjamina Tučka *Dievčatko*, v komornom príbehu Juraja Nvotu zo slovenského dedinského prostredia *Kruté radosti* (2002) a v päťdielnom seriáli Miloslava Luthera *Útek do Budína*. V roku 2007 si zahrál vo filme Martina Repku *Návrat bocianov* slovensko-česko-nemeckej koprodukcie a vo sviežej komédii Juraja Nvotu *Muzika*.

V Slovenskej televízii bol Lukáš Latinák obsadený v seriáloch *Profesionáli*, *Panelák*, *Ordinácia v ružovej záhrade* a *Keby bolo keby* i v zábavných show ako napr. *Partička*. V poslednom čase vystupuje v televíznej show TV JOJ s názvom *Kukátko*. ■

Lukáš Latinák (1977) ist Mitglied des Theaterensembles Astorka Korzo '90, wo seine mitreißende Leistung in Pitínskýs Inszenierung von *Romeo und Julia* und weiteren Aufführungen zu sehen ist. Im Slowakischen Nationaltheater spielt er in der erfolgreichen Inszenierung von Martin Porubjak und Martin Huba *Tančiareň*, zu Gast ist er auch immer wieder bei der Künstlergruppe im Teatro Tatro.

Er spielte mehrere Haupt- und Nebenrollen in slowakischen sowie tschechischen Filmen. Martin Šulík setzte ihn in seinem Film über die Slowakei *Krajinka* (2000) ein. 2002 war wahrscheinlich sein anspruchsvollstes Jahr, als er in Benjamin Tučkos Drama *Dievčatko*, in der Kammergeschichte aus der slowakischen ländlichen Umgebung von Juraj Nvota *Kruté radosti* und in der fünfteiligen Serie von Miloslav Luther *Útek do Budína* mitwirkte. 2007 spielte er in Martin Repkas Film *Návrat bocianov* in slowakisch-tschechisch-deutscher Koproduktion sowie in der frischen Komödie von Juraj Nvota *Muzika* mit. Im slowakischen Fernsehen trat Lukáš Latinák in mehreren Serien und Unterhaltungsprogrammen auf.

Vlado Mlynár

PIRÁTI Z KARIBIKU

ALEBO DOBRODRUŽNÁ DOVOLENKA PO STOPÁCH KRIŠTOFA KOLUMBA

Pri príprave reportáže som hľadal správny slovenský názov ostrova Puerto Rico v Karibiku. Našiel som – a píše sa jednoducho podľa Štúra „píš, ako počuješ“ – Portoriko. Stále mám čerstvo v pamäti našu poslednú dovolenku v Karibiku v júli tohto roku. Kufre zbalené, prípravy ukončené, tak sa dáme na cestu.

Pri registrácii na letisku vo Schwechate nám povedali, že Lufthansa má „malé“ meškanie. Naša odysea sa začala.

Vo Frankfurte sme už na lietadlo do Portorika bežali.

Kto pozná to letisko, vie, že sme sa riadne zapotili.

Ale lietadlo sme stihli – ešte sme sa stačili opýtať, či s nami letia aj naše kufre – vraj áno. Tak sme sa na 10 hodín upokojili. Po pristátí v San Juane si všetci naši spolucestujúci odnášali z letiska svoje kufre – ale tie naše sme, samozrejme, nenašli. Prvých osem dní sme si museli vystačiť len s malým príručným ruksakom a pár vecami, čo sme si zakaždým kúpili s predstavou, že batožina už večer príde... Ale to nie je podstatné – ide predsa o cestopis a nie o kufre, nie?

Nalodenie bez kufrov

Karibik je podľa Wikipédie oblasť Karibského mora, prilahlých pobreží amerického kontinentu a ostrovov. Názov pochádza od indiánskeho kmeňa Karibov, ktorí obývali ostrovy regiónu pred príchodom prvých Európanov a ktorých som tam už nenašiel. Za posledných 500 rokov si ostrovy privlastňovali – buď vojnami, alebo (zriedkavejšie) dohodami – ale vždy na úkor domorodého obyvateľstva rôzne štáty. A tak sme sa ocitli najskôr na území Spojených štátov, potom sme pokračovali krajinami pod európskymi vlajkami – na britskom, francúzskom a potom holandskom ostrove.

Prvú noc sme sa aklimatizovali v nevšednom hoteli El Convento v San Juane, vlastne je to bývalý kláštor oproti hlavnej katedrále. Trochu sme dostali pocit koloniálneho života minulosti. San Juan je hlavné a najväčšie mesto Portorika, odtiaľ sme sa vydali na okružnú cestu výletnou loďou Carnival Liberty. O približne 3 000 pasažierov sa na nej staralo asi 1 600 členov posádky, aby nám nič nechýbalo (samozrejme naše kufre nám ani posádka nemohla vyčarovať). Loď s fitnesscentrom, 3 bazény, vírivky, tobogán, bežecká dráha, minigolf, nákupná galéria, knižnica, internetová kaviareň, divadlo, kasíno, salón krásy, videoherňa, animácie, 4 reštaurácie a niekoľko barov. Hneď prvý deň sme sa presvedčili, že každý z nás má miesto v záchranom člne a ako sa tam čo najrýchlejšie a bez paniky dostať. Mali sme kajutu na 6. poschodí s balkónom.

Ostrov Sv. Tomáša

Zo San Juana sme večer vyplávali smerom k Panenským ostrovom, kde sme ráno zakotvili v St. Thomas. V roku 1917 odkúpili Spojené štáty za 17 miliónov USD od Dánska ostrovy Saint John, Saint Thomas

St. Kitts, prístav s našou loďou

a St. Croix a dali im spoločný názov Americké Panenské ostrovy. V podstate na všetkých ostrovoch Karibiku hrá hlavnú úlohu turizmus. Tak aj na ostrove Saint Thomas. Ostrovy navštívia zhruba 2 milióny návštevníkov ročne, mnohí sa tu len zastavia počas okružných plavieb ako my traja. Väčšina tovaru a aj potravín sa dováža. Keďže sme – síce na luxusnej lodi – cestovali ako strokotanci, nemali sme ani bielizeň, náš prvý krok bol do obchodu s textilom. Mohli sme si kúpiť jednorazové tričká všetkých farieb a s rôznymi nápismi, stovky čapíc a klobúkov. Takmer na každom kroku sme míňali obchodíky so zlatom a diamantmi. To sme si pomohli! Klenotnícke obchody sme už nemohli ani vidieť. Celkom som túto ponuku nechápal – ísť na okružnú cestu, nakúpiť si luxusné predmety a na ceste na celom okoli vidieť chudobu?! Kúpili sme si plavky a vybrali sa na pláž. Aj tých je tu na výber, sú naozaj krásne – palmy a priesačné more, rybičky – ako sme ich videli v pirátskom filme s Johnny Deppom v hlavnej úlohe... Pri chladnom mojite sme zabudli na kufre a užívali si okamih.

Plávanie s korytnačkami na Barbados

Ďalší deň sme strávili na mori – bola to možnosť spoznať loď, bazény, fitko... pozrieť, ako to všetko v tomto malom meste na mori funguje. Ráno, 4. deň našej okružnej plavby, sme zakotvili na Barbados. Ostrov v 16. storočí obsadili Španieli, ale o územie súperili s Francúzmi a Angličanmi. Od roku 1627 je to britská kolónia s rozsiahlou autonómiou; parlament na Barbados vznikol 12 rokov po uchopení britskej nadvlády nad ostrovom a je tretí najstarší na západnej pologuli. V roku 1961 získal Barbados autonómiu a je nezávislým štátom v rámci Commonwealthu.

My sme sa vydali na celodenný výlet a zažili jeden z absolútnych highlights našej dovolenky – plávanie s korytnačkami. Boli sme malá skupina a štyri – asi polmetrové exempláre – plávali medzi

Artefakty domorodcov

St.Thomas

San Juan Museum

nami na dosah ruky a nechali sa krmiť. Cestou autobusmi sme videli rezidenciu guvernéra, banánovú plantáž, ale aj chudobné domčeky domáceho obyvateľstva. Prekvapil nás kontrast medzi absolútnou chudobou a doslova rajom na zemi v podobe krištáľovo čistej vody, bieleho piesku a krásne upravených pláží. A to len v rozpätí jedného kilometra.

Termálne pramene na ostrove Svätá Lucia

Večer sme vyplávali z prístavu a zakotvili ráno na ostrove Svätá Lucia. Ostrov je známy svojím monumentom – dvoma vrcholkami sopečného pôvodu – Veľkým a Malým Pitonom, ktoré dominujú panoráme ostrova. Poslednú erupciu tu však zaznamenali v 18. storočí, takže sme sa mohli kochať nedotknutou prírodou, ale hlavne využiť sopečné vplyvy na miestne pramene a odpočívať v tunajších termálnych kúpeľoch so sirovou vodou. Netreba si to predstaviť ako hotel so spa zariadením, bolo tam len parkovisko s cestičkou k potoku a malým bazénom, do ktorého pritekala voda s teplotou okolo 40 stupňov. Celé okolie hralo farbami. Zo zeme sa parí horúci vzduch, akoby niekde dole niekto práve zakúrili. Natreli sme sa bahnom a vyzerali ako indiáni. Keď sme sa potom ponorili do vody, tak nám horúca voda skoro vyrazila dych.

Saint Kitts a Saint Maarten

Šiesty deň sme sa ocitli na St. Kitts. Ostrov, ktorý objavil – ako inak – Kolumbus na svojej druhej výprave do „Indie“ v roku 1493. V 17. storočí ho osídlili Angličania, ale ostrovy (aj St. Maarten) si na niekoľko rokov privlastnili aj Španieli a Francúzi. Dnes patria do britského Commonwealthu. Na nás čakali v prístave malé opice. Podnikaví domorodci nám ich dávali na plecá – za každé plece a exemplár – 5 dolárov! Ale máme aspoň veselé fotky. Na ostrove sme navštívili

Pripravení na plavbu s delfínmi

dažďový prales a krásny park, vlastne botanickú záhradu – Romney Manor s nádhernými kvetinami, ukázali nám proces, ako sa z trpkéj plodiny spraví sladká čokoláda, a vyskúšali sme si ošúpať kokosový orech a ochutnali rozličné druhy týchto palmových plodov.

Posledný ostrov na našej plavbe bol St. Maarten s prístavom Philipsburg. V 17. storočí sa francúzski a holandskí vojenski zajatci vzbúрили proti španielskym dozorcóm a podľa legendy si ostrov medzi sebou kreatívnu metódou rozdelili. Francúz a Holanďan sa stretli na jednom mieste, z ktorého bežali opačným smerom. Mali obehnúť pobrežie a podľa toho, kde sa stretnú, rozdelia ostrov. Ak sa čudujete, prečo je francúzska časť väčšia – Francúz dal Holanďanovi na cestu fľašku – nie však vody, ale džinu... Zvyšok legendy je viditeľný na mapke ostrova. Možno ste už videli zábery, ako pristáva obrovské lietadlo takmer na pláži – tak tie sú odtiaľto. Letisko Princeznej Juliany je na skok od Maho Beach, turistická kancelária poskytuje špeciálny servis – na starom surfe zapichnutom na pláži sú uvedené časy pristávania lietadiel – potom už len klikajú spúšte fotoaparátov. Ale my sme si radšej spravili celodenný výlet na ostrov Anguila za delfínmi. Nezabudnuteľný zážitok plávať v spoločnosti týchto inteligentných vodných tvorov. Nevedno, či sa zabávali viac ony na nás, alebo my na nich. Ležíte na vode a delfín sa vám nosom alebo rypákom zaborí do päty a potlačí vás úžasnou rýchlosťou dopredu, to treba zažiť.

Návrat do San Juanu a návrat našich kufrov

Na 8. deň sme sa vrátili do San Juanu a išli na letisko hľadať – ako inak – naše kufre. Naozaj sa našli a bol v nich aj môj fotoaparát na fotenie pod vodou. Vypožičali sme si auto, ubytovali sa v hoteli s pohľadom na more a teraz sme sa mohli aspoň trikrát denne prezliekať. Na Portoriko nám zostal ešte celý týždeň. Našli sme peknú pláž – Step-Beach, s betónovými schodmi, ale bez domu alebo dôvodu, prečo tam vlastne sú. Na pláži nebol piesok, ale malý rif, kde sme mohli obdivovať podmorský svet. Mesto San Juan pôvodne založili Európania medzi prvými osadami v Amerike. Počas koloniálneho obdobia hral San Juan ochrannú úlohu pre španielske lode vo východnej časti Antilského súostrovia, bol zastávkou obchodných lodí, ktoré do Európy dopravovali zlato a striebro zo španielskych kolónií, a preto už začiatkom 16. storočia sa začala výstavba mestského opevnenia. Portoriko zostalo španielskou kolóniou až do roku 1898, keď po španielsko-americkéj vojne prešlo pod správu USA. Staré centrum mesta je krásne zrenovované. Pestré fasády a zachovaná pôvodná architektúra viedli k tomu, že v roku 1983 bola na zoznam svetového dedičstva UNESCO zapísaná skupina historických stavieb v San Juan: La Fortaleza and San Juan National Historic Site, kde sú pevnosti San Felipe del Morro a San Cristóbal, menšia pevnosť El Cañuelo a hlavne impozantná rezidencia La Fortaleza, ktorá dnes slúži ako sídlo guvernéra. Portoriko napriek nie veľkej rozlohe oplýva prírodným bohatstvom. Pekný výlet sme si spravili do El Yunque National Park. Je to prírodná rezervácia a zároveň jediný tropický dažďový prales na území USA. Nájdete v ňom množstvo chránených živočíchov a rastlín, ktoré sú v Európe iba v malom kvetináči na balkóne, a tam sú to obrovské stromy.

Tých niekoľko dní nám ubehlo veľmi rýchlo, posledný večer – opäť výborná večera, pre každého niečo a na záver ešte pina colada. Zajtra opäť letisko... bude zas niečo? A bolo. Z troch kufrov prišiel jeden v normálnom stave, druhý bol zlomený – ten sa nám podarilo vymeniť hneď na letisku vo Schwechate, a posledný prišiel až na druhý deň...

Ale ako hovoril kapitán Jack Sparrow – „... nie každý poklad je zo zlata a striebra...“ – on myslel na dobrý rum (ten tam naozaj je – fľaška je už skoro prázdna...), ale nám ostali krásne zážitky.

S použitím zdroja: Wikipedia

Slavomíra Vančová

V sobotu 3. októbra 2015 sa v tenisovej hale Tennis Point vo Viedni uskutočnil 5. ročník medzinárodného amatérskeho tenisového turnaja Danube Challenge Tennis Cup 2015. Záštitu nad týmto náročným podujatím, ktoré významne rozšírilo činnosť Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku aj do športovej oblasti, prevzal veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku Juraj Macháč, ktorý sa na ňom aj osobne zúčastnil. Prípravu a priebeh turnaja mala pod dohľadom, tak ako aj po iné roky, jeho riaditeľka a zároveň autorka myšlienky založenia tohto prestížneho podujatia, športová referentka RSKS Slavomíra Vančová. Spolu so svojim tímom

Riaditeľka turnaja S. Vančová (druhá sprava) s hosťami turnaja (zľava): J. Macháč, I. Schnaider, A. Heribanová, K. Habšudová a M. Gergely

opäť stavila na originalitu, perfekcionizmus a detaily organizácie turnaja, ktoré sú nevyhnutné pre úspešný priebeh a zvládnutie športovej akcie takéhoto rozsahu. V neposlednom rade snahou prípravného výboru bolo, samozrejme, aj vytvorenie príjemnej atmosféry pre všetkých účastníkov. Na tomto ročníku sa na turnaji zúčastnil rekordný počet hráčov – až 125 (!) zo siedmich krajín Európy (Slovensko, Rakúsko, Česko, Srbsko, Rumunsko, Maďarsko a Kosovo).

DANUBE CHALLENGE

Hostia a organizačný tím pred otvorením jubilejného 5. ročníka tenisového turnaja Danube Challenge Tennis Cup 2015

Turnaj slávnostne pozdravil a účastníkov privítal slovenský veľvyslanec Juraj Macháč. Medzi hosťami boli aj: Vladimír Mlynár – podpredseda RSKS, Alena Heribanová – riaditeľka Slovenského inštitútu vo Viedni, Iveta Schnaider – zástupkyňa Honorárneho konzulátu Slovenskej republiky v Burgenlande a Josef Sperr – riaditeľ športovej haly. Mediálnou tvárou 5. ročníka Danube Challenge Tennis Cup sa stala Karin Habšudová, najúspešnejšia tenistka v histórii slovenského tenisu, ktorá sa ako prvá Slovenka vypracovala do top desiatky svetového rebríčka WTA (v roku 1997) a stala sa tiež víťazkou Hopmanovho pohára. Bola pre nás veľká česť, že práve táto vynikajúca slovenská tenistka náš turnaj otvorila, pričom popriala všetkým zúčastneným hru bez zranení a príjemný športový zážitok.

Atraktívnym spestrením turnaja bola exhibícia slovenských paralympionikov Mareka Gergelyho a Tomáša Masaryka, ktorí priviedli do úžasu svojím tenisovým umením nejedného diváka.

Podujatie v takomto rozsahu by nebolo možné zorganizovať bez finančnej a materiálnej podpory našich partnerov, menovite: Viki interiéru, s. r. o., Pegas Tour, Honorárny konzulát v Burgenlande, Dt Trend a Divadlo Andreja Bagara v Nitre, za čo im organizátori turnaja ešte raz ďakujú.

Keďže tentoraz išlo o jubilejný ročník, tak sa okrem víťazov v jednotlivých hráčskych kategóriách odmeňovali aj „najvernejší hráči“, ktorí sa zúčastnili všetkých piatich ročníkov Danube Challenge tennis Cup.

Paralympionici Tomáš Masaryk (vľavo) a Marek Gergely so Slávkou Vančovou

TENNIS CUP 2015

JUBILEJNÝ 5. ROČNÍK

Fotografie: Gabriel Maruščák a Július Brath

Zľava: Maruščák, Brath, Josanovič a Jojovič

Zľava: Daniela Güneis, pán Mikulénčák z VIKI interiér, s. r. o., a Slavomíra Kovalíková

Sú to: Janka Čarnogurský, Fedor Patočka, Natália Brnová, Michal Šišan a Eduard Pally.

Špeciálna odmena ďalej patrila partnerom za podporu: Vagon Service, Raketvision, hotel Baronka a Tenis Point.

Športu zdar a tenisu zvlášť! Všetci sa už tešíme na ďalší ročník tohto turnaja! ■

DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP 2015:

Am Samstag des 3. Oktobers 2015 wurde in der Tennishalle Tennis Point in Wien das 5. internationale Amateur-Tennis-Turnier Danube Challenge Tennis Cup 2015 ausgetragen. Diese Veranstaltung, die zur wesentlichen Ausweitung der Tätigkeit des Österreichisch-Slowakischen Kulturvereins auch in den Sportbereich geführt hatte, fand unter dem Ehrenschild des Botschafters der Slowakischen Republik Juraj Macháč statt, welcher selbst am Turnier teilnahm. So wie in den vorherigen Jahren übernahm die Sportreferentin des RSKS Slavomíra Vančová die Leitung der Organisation sowie des Ablaufs des Turniers. Heuer nahm eine Rekordanzahl an Spielern teil – 125 (!) aus sieben Ländern aus Europa (Slowakei, Österreich, Tschechien, Serbien, Rumänien, Ungarn und Kosovo). Zum Mediengesicht des 5. Danube Challenge Tennis Cup 2015 wurde Karin Habšudová, die erfolgreichste Tennisspielerin in der Geschichte des slowakischen Tennis. Den Höhepunkt bildete das Schauwettspiel der slowakischen paralympischen Tennisspieler Marek Gergely und Tomáš Masaryk, die mit ihrem ungeheuren Können das Publikum zum Staunen brachten.

5. Danube Challenge Tennis Cup

Männer A

1. Krawcewicz Roy / Reheis Klaus
2. Pavlovič Branislav / Turkovič Milan
3. Durdík Martin / Gono Zdeno
3. Brusenbauch Alan / Mrena Jozef

Männer

1. Antoška Peter / Sonta Tomasz
2. Kočvara Vladimír / Paluš Radovan
3. Dufek Manfred / Semellechner Kurt
3. Meštický Štefan / Simčo Ján

Frauen A

1. Kodešová Iva / Kradjel Katarína
2. Lapšanská Janka / Slovaková Daniela
3. Prandtstätter Susanne / Weissenberger Sandra
3. Karolová Beata / Rapavá Erika

Frauen

1. Gaus Heidi / Weilguny Marion
2. Grüneis Daniela / Kovalíková Slavomíra
3. Stefanek Linda / Weissenberger Lea
3. Fröhlich Ulrike / Wels Andrea

Erfahrensten Tennisspieler: Urbanec Svato

Fair Play: Goldstern Christian / Stolz Christian

Milé deti, milí rodičia,

jeseň nám sfarbila prírodu do žltá i červena, dni sa skracujú, počasie vonku začína byť nevlúdne, sychravé, chladné. O to príjemnejšie a srdečnejšie Vás všetkých v tomto „nečase“ privítame v Slovenskom spolku SOVA na aktivitách, ktoré pre Vás a hlavne pre Vaše deti spoločne pripravujeme, aby ste si práve u nás „skrátili čas“.

Milé detúrence,

určite poznáte obľúbenú slovenskú hru „Letí, letí, všetko letí...“ Tak mi napadlo, či by ste zdvihli ruky, keby niekto zvolal: „Tekvica letí!“

Predstavili by ste si nejakú krásnu oranžovú tekvicu s vykrojenou zubatou tvárou, v ktorej zasvietením sviečky ožil tajomný duch a tekvica sa začala vznášať?

Alebo takú veľikánsku tekvicu, ktorá prelieta okolo našej Zeme? Neboli by ste d'aleko od pravdy. Lebo nie je tekvica ako tekvica.

Jedna taká mimoriadne veľká, krásna a tajomná naozaj preletela okolo našej modrej planéty práve na Dušičky (31. 10. 2015 o 18.00) a podľa toho dostala prívlastok halloweenska asteroidová tekvica.

Niektorí vedci tvrdia, že je to bývalá kométa, ktorá stratila svoj chvostík a dostala podobu ľudskej lebky. Čo tajomné nám chce vesmír odkázať? Hm, podobné vesmírne teleso preletí okolo našej Zeme až v roku 2027. Tak premýšľam, akú podobu asi počas svojej cesty k nám dostane. Žeby vyzeralo ako kukuričné zrnko, alebo bude mať tvar uhorky? Čo si myslíte vy, milé deti?

Skúste to záhadné lietajúce vesmírne teleso nakresliť a pošlite nám obrázok „leteckou“ poštou. Najzaujímavejšie vesmírne objekty odmeníme vstupenkou do viedenskej hviezdárne. No a o dvanásť rokov potom uvidíme, ktorí z malých umelcov sa vo fantázii najviac priblížili realite. Tak čo, už „letíte“ hľadať pastelky?

Vaša Ela

Na hodinách slovenčiny býva veselo
Fotografie: Elena Mandik

V septembri sme otvorili novú školskú sezónu sobotňajších hodín slovenčiny, tanečnej školy aj babyclubu. Ponúkame vám takto možnosti kontaktovať sa s mladými slovenskými rodinami, nadviazať nové priateľstvá, zabaviť sa, vymeniť si skúsenosti pri výchove detí alebo si jednoducho posedieť pri káve a chutnom koláči. A pozor, slovenský babyclub prichádza od novembra s novinkou:

Zuzana Zvedelová a Miriam Čilliková ponúkajú v rámci babyclubu aj cvičenia s bábätkami.

Neváhajte teda, milé mamičky, hneď si v kalendári poznačte stredy doobeda.

Presné informácie nájdete (ako vždy) na www.slovaci.at alebo v pozvánkach SOVA.

Krásy pohybu oceňujú aj mladé tanečnice z tanečného krúžku Eleny Repky. Verím, že ich vystúpenie v decembri počas mikulášskej besiedky spolku SOVA bude nádherným vianočným pohladením pre oči a dušu.

O pestré kultúrne zážitky v spolku SOVA sa na jeseň postaralo hneď niekoľko divadelníkov zo Slovenska.

V septembri sme tak troška nahliadli do slovenskej histórie vďaka profesionálnemu divadlu spod Pustého hradu Thalia Teatro. Herci Peter Kamenský a Monika Necpálová

Rozprávka o kráľovi Matejovi sa začína...

Kráľ Matej so svojimi malými pomocníkmi

deťom v činoherno-bábkovom predstavení vyrozprávali povesť o spravodlivom kráľovi Matejovi Korvínovi zo Zvolenského zámku. S veľkou radosťou a plným nasadením sa malí bojovníci hrnuli na spolkové divadelné pódium pomáhať kráľovi Matejovi v boji s nepriateľmi i zlými ježibabami. Divadielko sprevádzané dobovou hudbou sa malým i veľkým divákom veľmi páčilo.

Pestré kostýmy, veselé pesničky a skvelé profesionálne hudobné výkony nechýbali ani na rozprávkovom nedeľnom popoludní

Zajkovi a herci Zuzana Haasová a Martin Kostka z divadla Haaf to v spolku poriadne rozkrútili. Odvahu počas vystúpenia preukázal nielen Zajko, ale aj všetci malí diváci, hoci na začiatku hlasné trúby a spevy najmenších diváčikov poriadne vystrašili. Predstavenie s množstvom živej hudby a veselých pesničiek spolu so zázračnými slovíčkami v deťoch určite zanechalo príjemné spomienky.

V polovici októbra sme pre deti naplánovali rozprávkový balet v Slovenskom národnom divadle v Bratislave. Aké bolo naše prekvapenie, keď sa vstupenky minuli ako mihnutím prúťka. Nebuďte smutní, ak sa Vám tenoraz lístky na balet neušli.

V novom roku Vás zase veľmi radi pozveme tam, kde sa za siedmimi horami a siedmimi dolami voda sypala a piesok lial, do nádherného baletného rozprávkového sveta Oskara Nedbala Z rozprávky do rozprávky. Veríme, že si príbehy čarovnej víly o Zlatovláske, o krajčírovi Ihlíčkovi v začarovanom zámku, o zvieratkách a zbojníkoch v rozprávkovo krásnej historickej budove SND v Bratislave nenecháte ujsť.

November nás potešil krásnym babím letom. Napriek tomu sa mnohí z Vás rozhodli namiesto výletu na čerstvom vzduchu

dať prednosť bábkovému divadlu v spolku SOVA. A skvelý výkon bábkára Ivana Gontka z Nitry Vám bol tou najlepšou odmenou.

Ivan Gontko spolu so svojím divadlom Tyjatr prebral žezlo po známom banskobystrickom bábkohercovi Ivanovi Anderlem. Pre našich divákov priniesol španielsky príbeh o zvodcovi žien, márnotratom Donovi Juanovi, ktorý v svetoznámej slovenskej bábkarskej dynastii Anderlovcov z Radvane patril k najhrávnejším titulom. Ako inak, ani v tomto bábkovom divadielku nechýbal Gašparko, ktorý ako sluha Dona Juana po celý čas zabával vtipnými komentármi.

Na završenie divadelného roka 2015 máme od nás na výber niekoľko možností:

28. novembra Vám ponúkame nesmrteľný príbeh Troch prasiatok, bratov Nif, Nuť a Nať v Divadle Pavla Országha Hviezdoslava v Bratislave.

8. decembra nám môžete spolu s Divadlom Jozefa Gregora Tajovského pomôcť hľadať strateného slovenského Mikuláša. Hľadať sa bude tenoraz v divadelnej sále Komenského školy na Sebastianplatz 3, a to už od 16.hodiny. Však nám prídete pomôcť?!

No a komu sa to všetko máli, ten nech sa vydá za Dobrodružstvami na iné planéty vesmíru počas víkendových predstavení v divadle Raimundtheater.

Ako si vyberiete, to už nechávame na Vás.

Spolkový rok 2015 bol v každom smere úspešný. Srdečná vďaka patrí všetkým, ktorí k tomu nejakým spôsobom prispeli. Za celý výbor SOVA, za všetkých organizátorov našich podujatí ďakujem aj Vám za bohatú účasť na všetkých našich akciách a verím, že nás poctíte svojou priazňou aj v roku 2016.

Príjemné prežitie Vianoc a vyštartujte do nového roka správnym smerom. Jeden z nich je určite aj Otto Bauergasse 23. ■

Elena Mandik

Zuzana Haasová a Martin Kostka zabávali deti veselými pesničkami

v predstavení Odvážny zajko. Toto predstavenie vzniklo na motívy známej slovenskej rozprávky Jozefa Čigera Hronského o Smelom

V hľadisku bolo detí ako smetífí...

AJ ULICE MAJÚ

Turisti to majú v hlavnom meste Rakúska jednoduché. Stačí sa im prejsť po Ringstrasse a väčšinu najvýznamnejších viedenských budov si môžu vo svojom itinerári odškrtnúť. Hádám ani neexistuje iná metropola, kde by boli najdôležitejšie kultúrne a historické inštitúcie sústredené na jednej ulici. No nie vždy to bolo tak. Výstavba prepychovej Ringstrasse trvala niekoľko desaťročí a jej dokončenie bolo nielen architektonickým, ale aj hospodárskym a finančným úspechom.

150 ROKOV RINGSTRASSE

Andreas Groll: Rok 1865 - výstavba opery

„Idem do mesta“, povie Viedeňčan, keď sa nachádza mimo okruhu Ringstrasse, hoci v centre Viedne, a mieni tým, že ide do 1. bezirku. „Ako to?“ čuduje sa cudzinec, keďže v meste už vlastne je... Tento zvyk sa možno zachoval ešte z čias, keď návšteva vnútorného mesta bola spojená s „prekročením hraníc“.

Hradby, múr a holá plocha

V stredoveku obkolesovalo mesto hradby a múr, ktoré postavili ešte v 13. storočí Babenbergovci. Pozdĺž hradieb sa rozprestierala strategická prázdna plocha široká 300 metrov, tzv. glacis, ktorá zabezpečovala voľný výhľad, aby bolo možné ihneď spozorovať blížiaceho sa nepriateľa. Mestské opevnenie sa síce osvedčilo pri obliehaní Viedne Turkami, no postupne strácalo na význame. Keď v roku 1805 vtiahol do Viedne Napoleon, jeho armáda bola vyzbrojená húfnicami, ktorým by zvetrané hradby sotva odolali. Napriek tomu sa ani naďalej nemeslo stavať na glacis, ktoré sa v lete menili na zaprášenú pustatinu a v daždivom počasí na zablatenú brečku. Na ich okrajoch si smeli trhovci postaviť menšie stánky a remeselníci otvorili malé dielničky na práce, ktoré by sa nedali vykonávať v stiesnených priestoroch vo vnútornom meste. Neskôr tu vysadili 2 000 stromov, ďatelinu a inú trávu, čím sa toto okolie stalo akože oddychovou zónou. Až prišiel rok 1853. Maďarský krajčírsky učeň János Libényi sa neúspešne pokúsil zavraždiť cisára Františka Jozefa. Na znak vďaky vyhlásil arcivojvoda Ferdinand Maximilián národnú zbierku, do ktorej sa zapojilo 300 tisíc ľudí. Finančný výnos vystačil na veľký kostol, no kde ho postaviť? Najvhodnejšie riešenie sa ponúkalo na glacis, cisár sa napokon dal presvedčiť a vyčlenil jeden úsek na stavbu Votívneho kostola. Základný kameň, položený v roku 1856, sa stal v určitom zmysle dominovou spúšťačou kockou – od tejto chvíle bolo totiž jasné, že zákaz výstavby na glacis už nie je nezmeniteľný!

Je to moja vôľa

25. decembra 1857 prekvapili noviny Wiener Zeitung svojich čitateľov listom od samého cisára, ktorý adresoval druhému

najvplyvnejšiemu mužovi monarchie – ministrovi vnútra. List, začínajúci sa povestnou vetou „Es is meine Wille...“, informoval o plánoch rozvoja mesta, t.j. o zámeroch zručiť nepotrebné hradby, okolie prebudovať na parádnu ulicu (akú už dávno mali napríklad Paríž alebo Barcelona!), ako aj otvoriť vnútorné mesto a spojiť ho s predmestiami. Historici sa domnievajú, že tento text bol dielom ministerského úradníka Franza von Matzingera. Medzi obyvateľstvom sa rozprúdila búrlivá diskusia, Johann Strauß dokonca tejto téme venoval svoje dielo „Die Demolierpolka“. Na jednej strane sa mnohí začali obávať, že zničením obranných múrov a strategických priestranstiev sa vystavia nebezpečenstvu napadnutia nepriateľom, iní – hoci sa za hradbami tiesnili v úzkych uliciach – zase nesúhlasili s otvorením mesta, pretože nechceli, aby sa im pod nosom usídlil proletariát (veď viete, že aj dnes mnohí Viedeňčania pozerajú na niektoré bezirky úkosom). No aj napriek týmto neprajným názorom sa mesto čoskoro malo stať obrovským staveniskom. Matzinger sa ukázal ako správny muž na správnom mieste, stal sa ústrednou postavou výstavby Ringstrasse a viedol tiež fond na jej financovanie. Už od začiatku bolo stanovené, čo sa má postaviť: opera, ríšsky archív, knižnica, úrad mestského veliteľstva, múzeá a galérie pre imperiálne zbierky, obytné a nájomné domy, záhrady a parky. Ako bývalý Sängerknabe sa Matzinger zaslúžil aj o to, že Gesellschaft der Musikfreunde dostala od štátu do daru parcelu na vybudovanie svojej koncertnej budovy (Musikverein). Hotely, ktoré dnes dotvárajú imidž Ringstrasse, v pláne neboli. Ich potreba vznikla až neskôr, keď v roku 1873 bolo treba ubytovať návštevníkov Svetovej výstavy. Podobne pribudli neskôr aj známe kaviarne.

Architektonická súťaž

Ďalším krokom bolo vypísanie medzinárodnej súťaže. Zúčastnilo sa na nej 85 plánov, niektoré návrhy boli viac kuriózne než realizovateľné, napr. podľa jedného projektu sa malo celé vnútorné mesto okrem Stephansdómu najprv zbúrať. V legende plánu č. 51 bolo použité označenie „Ringstrasse“ a toto pomenovanie už ulici zostalo do dnešných čias (na rozdiel od francúzskeho slova boulevard), nakoľko to nie je rovná, široká trieda ako v iných mestách, ale prebieha do kruhu (presnejšie: má polygónovú formu s dĺžkou 5,2 km a šírkou 57 m). Do užšieho kola postúpilo 10 návrhov, z nich odborná porota napokon vybrala tri najlepšie (architekti: Ludwig Förster, Friedrich Stache a dvojica August Sicard von Sicardsburg a Eduard van der Nüll), ktoré sa mali pretaviť do jedného spoločného projektu. S búraním sa začalo na jar 1858, Ringstrasse mohla pomaly vyrastať, a to doslova na zelenej lúke. Cisár si myslel, že hlavnými staviteľmi bude jeho rodina a najvyššia aristokracia. Mýlil sa. Nemali záujem a zrejme ani peniaze, investorov bolo teda treba hľadať inde. Napriek tomu, že ceny za parcely boli vysoké, už do jedného roka sa

Wiener Zeitung
1857.

Wiener Zeitung
1857.

NARODENINY

Foto: © Wien Museum Karlsplatz

Foto: unbekannt/kk. hof- und staatsdruckerei (gemeinfrei/wikimedia commons/gugereit)

Josephstadt-glacis - priestor pre vojenské parády krátko pred zastavaním v roku 1860

Foto: (gemeinfrei/wikimedia commons/gryffindor)

Franz Alt: akvarel Cisárske fórum, vľavo je vidno krídlo medzi Hofburgom a Prírodovedným múzeom, ktoré nebolo nikdy postavené

začalo stavať. Svoje paláce sa tu rozhodla postaviť, a tým demonštrovať svoje bohatstvo nová spoločenská vrstva – priemyselníci, bankári a iná bohatá buržoázia, v ktorej eminentnú úlohu zohrávala židovská komunita. Navyše v roku 1860 sa zrušil zákaz, podľa ktorého Židia nesmeli nadobúdať imobilie. Investori boli 40 rokov oslobodení od daní, ak budovu na Ringstrasse postavili do dvoch rokov. Peniaze z predaja pozemkov išli do štátnej pokladnice, do špeciálneho Fondu na rozšírenie mesta, ktorý viedol Matzinger a dosiahol fenomenálny úspech. Z jeho prostriedkov sa dokončilo búranie hradieb a postavili sa všetky verejné budovy.

Rôznorodosť Ringstrasse

Pre novú spoločenskú vrstvu, tzv. Ringstrasse-society, sa nová promenáda stala vitaným javiskom, kde – ako sa vo Viedni vraví – možno „sehen und gesehen werden“. Nemecký kritik Friedrich Pecht sa v roku 1873 vyjadril, že skoro všetky paláce na Ringstrasse vyzerajú tak, ako by ich majitelia stáli pri vchodových dverách a s rukami vo vreckách cinkali ťažkými toliarmi. V skutočnosti sa tu ale postavili len 2 – 3 paláce patriace jednej rodine, v ostatných domoch boli okrem rezidencie majiteľa aj byty na prenájom. Jedinečnosť Ringstrasse však spočíva v tom, že na žiadnej inej európskej ulici sa nevybudoval taký počet verejných, monumentálnych budov v jednom časovom období („Ringstrasse-éra“) a na jednom území („Ringstrasse-zóna“). Štýl, v akom sú postavené, sa nazýva historicizmus alebo často aj Ringstrasse-štýl. Znamená to, že pri výstavbe sa síce použili vtedajšie stavebné postupy a technológie, ale vzhľadovo sa stavitelia inšpirovali

rôznymi historickými slohmi. Napríklad parlament je postavený ako grécky chrám, čím chcel architekt podčiarknuť antickú tradíciu demokracie, Burgtheater je v štýle neobaroka (z obdobia baroka pochádzali najlepší básnici), univerzita – neorenesancia (obdobie vzdelanosti), radnica – neogotika atď. Nie každému sa to páčilo, klasik modernej architektúry Adolf Loos nazval celý súbor Potemkinovým mestom a spisovateľka Berta Zuckerkandl povedala, že Ringstrasse je ukážkovou mapou kopírovania historických štýlov, pričom je jedna kópia smiešnejšia než druhá. Hoci výstavba trvala až do roku 1910, Ringstrasse bola slávnostne otvorená 1. mája 1865 (preto 150 rokov) za účasti cisára i jeho krásnej manželky Sissi, ktorí sa na túto slávnosť dovezli v nablýskanom koči so šesťzáprahom.

Ziegelböhm

Jeden z prvých nóbl obytných domov na Ringstrasse si dal postaviť najbohatší súkromník vo Viedni Heinrich Drasche. Pre svoj Heinrichshof, ktorý sa imponantnosťou vyrovnal zámku, získal miesto priamo oproti parcele pre operu. Pod kamennými fasádami väčšiny honosných budov na Ringstrasse sa skrýva jadro vybudované z tehál. Drasche bol najväčším výrobcom tehál, len v roku 1861 sa ich napríklad vyrobilo až 130 miliónov kusov! Stavebný materiál vyrábali hlavne českí tehliari, ktorých prezývali „Ziegelböhm“. Bolo ich tu okolo 3 000, pracovali 15 hodín denne, 7 dní v týždni. Týždenný zárobok od 4 – 7 guldenov (dnes by to bolo 50 – 85 eur) stačil ledva na prežitie. Navyše sa vyplácal len v „plieškoch“, ktoré sa dali použiť iba v kantinách patriacich fabrike. Ich postavenie priravnal k najchudobnejším otrokom pod slnkom vtedy mladý lekár Victor Adler, ktorý sa na pokyn jedného zo svojich pacientov prepašoval do tehelne a svoje otrasné skúsenosti zverejnil v týždenníku Gleichheit (Rovnosť). Adler sa stal zakladateľom rakúskej sociálnej demokracie, aj jeho zásluhou sa robotníkom v tehelniciach začali od roku 1895 vyplácať mzdy v hotovosti, pracovný deň sa skrátil na 11 hodín a nedeľa bola ponechaná na odpočinok. Ach naozaj, a palác-pomník, ktorým si chcel veľkopodnikateľ Drasche zabezpečiť večnú slávu, dnes už nestojí. Bol poškodený pri bombardovaní počas 2. svetovej vojny a hoci by konštrukcia (z tehál) umožnila jeho znovuvybudovanie, dom napokon zbúrali a na jeho mieste postavili Opernringhof, ktorý mnohí považujú za jednu z najškaredších budov na Ringu.

Čo ste možno nevedeli

Aj vďaka Ringstrasse bolo historické centrum Viedne v roku 2001 zapísané do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO. Nebudem tu písať o jednotlivých stavbách, o mnohých sme už v Pohľadoch písali, o ďalších určite ešte budeme. Veď o každej z nich by sme mohli popísať niekoľko strán. Spomeniem teda len niekoľko menej

Foto: Ingrid Žalneva

Budova rakúskeho parlamentu na Ringstrasse

známych zaujímavostí: Radnica mala pôvodne stáť na Parkringu, pretože vojenské cvičisko pri Votivnom kostole sa podľa cisárovho želania malo stať parkom, no starosta Cajetan Felder si po dlhých debatách presadil, aby radnicu postavili práve tu. Uvoľnený pozemok na Parkringu bol ešte dlho stavebnou jamou, preto ho Viedenchania nazývali „Communalloch“. Hádky pokračovali aj neskôr, pretože súčasťou budovy radnice nebola kaplnka, ale vínna pivnica áno... Ani miesto pre parlament nebolo určené hneď, uvažovalo sa o Karlsplatzi. K Hofburgu bol pristavaný Nový hrad (Neue Burg), ktorý nadväzuje na Umelecko-historické múzeum. Podobné bočné krídlo sa malo tiahnuť aj smerom k Prírodovednému múzeu, celý komplex sa mal nazývať Kaiserforum (Cisárske fórum). Toto krídlo sa však nikdy nepostavilo. Finančný fond nebol nevyčerpatelný a navyše hrozilo vypuknutie 1. svetovej vojny. Budova Umelecko-historického múzea bola jednou z najmodernejších svojej doby. Vnútri to ale nevyzeralo ako dnes, keď sa na veľkých stenách vyníma len pár obrazov. Vtedy boli steny odhora nadol celé pokryté obrazmi, takže ste videli len záplavu malieb a mali z toho umelecký chaos. V rovnakom čase sa otváralo aj Dvorné divadlo (Burgtheater), kde bola zo začiatku zlá akustika. Noviny preto prišli s tvrdou kritikou, že vo Viedni sa postavilo múzeum, kde nie je nič vidieť, a divadlo, v ktorom nie je nič počuť. Štátna opera, prvá verejná budova postavená zo spomínaného

Architektov budovy Štátnej opery postihol smutný osud

fondu, bola slávnostne otvorená v máji 1869 Mozartovou operou Don Giovanni. Ani jeden z jej architektov sa tejto premiéry nedožil. Viedenchanom sa budova opery nepáčila. Na základe počiatočných chýb v plánoch výstavby musela byť výšková úroveň Ringstrasse zdvihnutá, vďaka čomu opera vyzerala ako „versunkene Kiste“ (ponorená škatuľa), ako hovorili domáci. Dokonca aj cisár sa vyjadril, že opera je zasadená nejako hlboko. Eduard van der Nüll tieto posmešky nevydržal a spáchal samovraždu. Jeho kolega August Sicard zomrel o dva mesiace neskôr na tuberkulózu. Cisára vraj architektova samovražda natoľko šokovala, že odvtedy sa o každom novom umeleckom fenoméne vyjadroval stereotypne: „Es war sehr schön, es hat mich sehr gefreut...“

Ako slávi narodeniny ulica

Pri príležitosti 150-ročného jubilea Ringstrasse sa v priebehu roka konalo viacero výstav. Národná knižnica vystavila dokumenty dobových svdkov, kde opisovali premenu Viedne na mondénne veľkomesto. V Múzeu architektúry ste sa mohli oboznámiť s plánmi nacistov na prestavbu Ringstrasse. Veľmi zaujímavá výstava sa konala vo Wien Múzeu na Karlsplatzi, kde boli vystavené nielen návrhy z vypísanej súťaže na rozšírenie mesta, ale aj dobové fotografie postupného búrania a výstavby. Zaujali ma aj katalógy, podľa ktorých ste si mohli vybrať, aké stĺpy chcete mať na balustráde svojho paláca, alebo aké mytologické postavy majú podopierať hlavný portál. Nezabudlo sa ani na výrobcov tehál. V bývalom Waschsalóne pri Karl-Marx-Hofe sa konala výstava s názvom „Ringstrasse proletariátu“, ktorá informovala o pracovných i životných podmienkach robotníckej triedy. Až pôjdete na budúce na nejaké naše podujatie do Divadla Brett, všimnite si nápis nad vchodom: Bernhard Ludwig. Je to meno majiteľa továrne na nábytok, jedného z najväčších špecialistov

Maketa Ringu

na výrobu sekretárov. Najväčší boom vo svojej kariére dosiahol práve v ére Ringstrasse, keď svojimi výrobkami zaplnil interiéry nových palácov. Tomuto obdobiu je venovaná aj polosúkromná výstava jeho dedičov. Ale to nie je zďaleka všetko. Mnohouholníkový tvar Ringstrasse inšpiroval dizajnéra Siegfrieda Baumgartnera, ktorý spolu so zlatníctvom NIKL vyrobil nádherný šperk pre solventných fanúšikov najznámejšej viedenskej ulice. Vienna Bar Community, Schlumberger a Wien Tourismus zas vyhlásili súťaž o najlepší kokteil k výročiu Ringstrasse, víťazom sa stal Kan Zuo s nápojom „Sound of the Ring“, v ktorom – ako sám hovorí – pomiešal dokopy lesk monarchie, noblesu viedenských kaviarní a kozmopolitnosť mesta.

Náramok v tvare Ringu

Slovo na záver

Zbúranie hradieb a zastavanie glacis – to bola historická šanca, ktorú Viedeň dokázala bezo zvyšku využiť. Konečne sa mohla porovnávať s inými európskymi metropolami. Nič to, že sa Cisárske fórum nedokončilo, všetci dnes obdivujú viedenskú okružnú triedu s jej monumentálnymi stavbami. Človek ju môže aj sto ráz prejsť, a predsa stále objaví niečo nové. Ringstrasse bola vždy dejiskom slávnostných sprievodov, pochodov a demonštrácií. Kan Zuo nazval svoj nápoj „Zvuk Ringu“ – rozmýšľam, aké zvuky sa mi vybavujú v súvislosti s Ringstrasse? Určite k nim patrí hrkotanie električiek, svišťanie bicyklov a klopkanie koní, mnohojazyčná vrava turistov, cvakanie ich fotoaparátov. Teraz v predvianočnom období sa k zvukom pridávajú aj vône, hlavne škorice, klinčekov, cukrovej vaty a punču. Nielen pred radnicou, vianočné trhy nájdete v súčasnosti na viacerých miestach Ringu. Celá tá farebná feéria, zasadená do nádherných historických kulís, každoročne priťahuje tisíce návštevníkov. Ale Ringstrasse má svoje čaro v každom ročnom období a stále tu stretnete húfy turistov. Žiaden div, veď v mnohých turistických sprievodcoch sa táto ulica označuje za najkrajší bulvár na svete! ■

Použitie zdroje:
derStandard.at, 23.4.2015
www.freizeit.at

Die Ringstraße mit dem Franz-Josefs-Kai führt rund um das historische Zentrum Wiens. Ihre zahlreichen historischen Bauwerke zählen zu den Hauptsehenswürdigkeiten der österreichischen Hauptstadt. Die Gesamtlänge des annähernd kreisförmigen Straßenzugs beträgt 5,2 km. Der Ringstraßenstil war als besondere Ausprägung des Historismus stilbildend für die Architektur der 1860er bis 1890er Jahre. Heute gehört der gesamte Straßenzug zum Weltkulturerbe. Im Jahr 1857 traf Kaiser Franz Joseph I. die Entscheidung zur Auflassung der Umwallung und Fortifikationen der inneren Stadt und ordnete den Bau eines Boulevards an dieser Stelle an. In seinem Allerhöchsten Handschreiben an den Innenminister, welches mit den oft zitierten Worten „Es ist Mein Wille“ beginnt und am 25. Dezember in vollem Wortlaut auf Seite 1 der amtlichen Wiener Zeitung veröffentlicht wurde, verfügte der Kaiser über die genaue Größe und Verwendung des neu gewonnenen Areal und kündigte einen Planungswettbewerb an. 85 Projekte für den Grundplan der Ringstraße wurden eingereicht. Die Ringstraße wurde am 1. Mai 1865 von Kaiser Franz Joseph in Anwesenheit von Kaiserin Elisabeth, zahlreicher Erzherzöge, Minister und Vertreter der Stadt Wien feierlich eröffnet. Heuer feierten wir das 150. Jubiläum dieser prachtvollen Straße.

(Vgl. Wikipedia)

PŮŤ DO MARIAZELLU

Tradičná púť Slovákov do Mariazellu sa uskutočnila 19. septembra tohto roka. Účasť viedenských Slovákov organizoval Rakúsko-slovenský kultúrny spolok. Cestou nám pán farár Lic. Theol. Pavol Dubovský a Mag. Janka Gregor-Rogler porozprávali o zaujímavostiach a krásach, ktoré ponúka Štajersko (napr. vrch Rax). Cesta bola obohatená aj modlitbami a pesničkami.

Po príchode do Mariazellu sme najprv navštívili lekárňu Zur Gnadenmutter a jej malé múzeum, kde nám vysvetlila pani Mag. Pharm. Dr. Angelika Prentner výrobu a správnu prípravu bylinkových zmesí, ich účinky a pôsobenie na ľudský organizmus. Bylinky sa zbierajú priamo v okolí Mariazellu, sú na to špeciálne založené farmy. Pozreli sme si aj historické lekárenské nástroje na prípravu liekov a masť, ktoré sa dajú kúpiť len v tejto lekárni. Na záver prehliadky sme ochutnali rôzne druhy svetoznámych mariazellských likérov, vyrábaných z 24 bylínok podľa tajného receptu od roku 1718.

Po prehliadke lekárne sme sa na 12. hodinu presunuli do baziliky na slávnostnú svätú omšu, ktorú sme slávili spolu s pútnikmi z Bratislavy, Trnavy, Malaciek, Nitra a ďalších miest

Foto: Ingrid Žalneva

Pútnici z Viedne pred bazilikou

západného Slovenska. Omšu celebrovali ThDr. Marian Červený, PhD. a Lic. Theol. Pavol Dubovský s ostatnými kňazmi, ktorí prišli zo Slovenska. V kázni hovoril pán farár ThDr. Marian Červený, PhD., o slobodnej vôli, o neustálom ovplyvňovaní človeka okolitým svetom a mediálnymi prostriedkami, ktoré ho zotročujú. Človek si ale podľa vlastnej vôle môže vybrať, i keď často pritom treba rátať aj s rôznymi sankciami. Práve Mária, ku ktorej smerovali aj naše modlitby, nám ukazuje tú správnu cestu.

Po skončení omše sme si pozreli mesto, za obedom nasledovala križová cesta, opäť spoločne s ostatnými slovenskými pútnikmi. V Kalvarienbergu bol nádherný výhľad na celé mesto. A potom už nasledoval návrat do Viedne – nielen s taškou plnou suvenírov, ale veríme, že si každý so sebou odniesol aj plno krásnych zážitkov a dojmov a zamyslel sa aj nad slovami, ktoré sme si vypočuli v kázni. ■

Zuzana a Janči

NEDEĽA NÁRODOV

Už za vlády cisára Františka Jozefa I. v 19. storočí sa konali vo Votívnom kostole vo Viedni omše pre rôzne skupiny národov pochádzajúce z korunných krajín monarchie. Tradíciu svätej omše vo viacerých rečiach zaviedli v Rakúsku v Dóme svätého Štefana vo Viedni, ale aj v ďalších chrámoch a takisto inde vo svete poslednú septembrovú nedeľu a tento deň nazvali najskôr „Ausländer Sonntag“, neskôr politicky správnejšie „Sonntag der Völker“ – Nedeľa národov.

Motto nedele národov 27. septembra 2015 znelo: Cirkev bez hraníc, matka všetkých.

Aj naše spoločenstvo viedenských Slovákov sa zapojilo do prípravy tejto slávnosti. Speváci usilovne nacvičovali na fare kostola Muttergotteskirche piesne, Zuzana Rusnáková oslovovala gazdinky, aby napiekli slovenské špeciality, Janči Rievaj doviezol prospekty o slovenských mestách v nemčine a medzi iným aj Spišskú borovičku na agapé, Helena Steiner pripravila kroje pre členov súboru Rozmarín do sprievodu s obetnými darmi a na čítanie prosby v slovenskom jazyku vyparádila jednu malú Rozmarínčanku. To všetko jednoducho preto, aby sa reprezentovalo Slovensko.

Celebrujúci kňazi počas Omše národov v Dóme sv. Štefana

Prišla nedeľa 10 hodín 15 minút, biskup Franz Scharl celebraval slávnostnú svätú omšu v Dóme sv. Štefana. Asistovali mu kňazi z komunit národnostných skupín žijúcich vo Viedni, medzi nimi aj náš pán farár Pavol Dubovský, spolucelebroval aj český páter Jiří Šindelář (niektorí Slováci ho poznajú z omší v českom jazyku v chráme Maria am Gestade a z Klubu Čechov a Slovákov). Vstupnú pieseň spieval maďarský zbor, Kýrie Španielka,

Slovenský spevácky zbor

Glóriu Chorváti. Aké lahodné nášmu sluchu bolo čítanie v slovenčine a spev slovenského zboru k procesii s darmi. A modlitbu Otčenáš po výzve biskupom Františkom každý veriaci odriekal vo svojom rodnom jazyku. Neuveriteľne dojemné.

Všetkých prítomných na záver pozvali na občerstvenie do arkádového dvora historického biskupského paláca. Zástavy nad stolmi prehýbajúcimi sa pod národnými dobrotami označovali príslušnú krajinu. Slovenská vlajka visela vedľa bratov Čechov. Tradičné slovenské halušky s bryndzou aj s kapustou chutili, východniarske kapustné pochúťky tiež. Koláče, korbáčiky, oštiepky, všetko sa minulo v priebehu hodiny. Ak sme vás navnadili, aby ste prišli na budúci rok, posledná septembrová nedeľa je 25. septembra 2016. ■

Jana Gregor-Rogler

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

Martin Jančuška

MIESTO NA ZEMI PO 71 ROKOCH

Na náhody neverím. Chcel som byť biológom, stal som sa lekárom. Chcel som byť chirurgom a stal som sa kardiológom. Chcel som emigrovať do Kanady a emigroval som do Rakúska. Chcel som mať domček či chatku na Slovensku a podarilo sa mi to v rakúskom Burgenlande – v Andau. Nikdy predtým som o tejto obci nepočul. Očarila ma prostredím, prírodou i ľuďmi, ktorých som tam postretol i bližšie spoznal. Ako sa začínajú takéto neveriteľné príbehy?

Za zvláštnych okolností sa mi tiež dostala do ruky kniha o histórii obce Chronik Marktgemeinde Andau, o ktorú sa zaslúžil vo veľkej miere bývalý starosta Josef Peck. Mal som ju niekoľkokrát v rukách, listoval v nej, čítal vybrané kapitoly, ale v ten marcový večer 2015 som zastal nad jedným údajom, ktorý sa stal začiatkom tohto príbehu: na strane 354 sa píše, že medzi padlými v 2. svetovej vojne na Bielom Potoku bol Johann Peck, narodený 12. 5. 1903. Biely Potok – malá dedinka pri Ružomberku, kde som ako lekár pôsobil vo Vojenskej nemocnici. Hneď mi hlavou prebehli myšlienky – existuje viac obcí s týmto názvom? Čo keď sú aj v Rusku alebo v bývalej Juhoslávii? A čo robil Johann Peck 1. septembra 1944 na Bielom Potoku, keď tam v tej dobe nijaký Nемец nebol?

O niekoľko dní som poslal mail môjmu dobrému priateľovi Ing. Vladimírovi Mackovi, ktorý sa už roky zaoberá históriou Liptova a hlavne udalosťami okolo Slovenského národného povstania. Vlado mi odpísal, že vojači miestnej posádky v Ružomberku zajali 27. augusta 1944 dvadsaťdva nemeckých vojakov, ktorí sa cez Ružomberok vracali domov na dovolenku. Vojakov internovali v miestnych kasárňach a druhý deň ich veliteľ posádky ppl. Miloš V.

Kaplnka pri Nižných Matejkovie (za Bielym Potokom smerom na Donovaly)

vydal partizánom, ktorí ich za Bielym Potokom surovo povraždili. Veliteľ posádky týmto činom porušil práva vojnových zajatcov podľa Haagského dohovoru i smerníc Ženevskej konvencie, v ktorých sa hovorí: „Ženevske konvencie musia byť dodržané všetkými stranami konfliktu za všetkých okolností, teda aj bez ohľadu na správanie sa ktorejkoľvek zo strán konfliktu. Vážne porušenie Ženevských konvencií predstavujú vojenské zločiny a páchatel je trestne zodpovedný podľa medzinárodného práva.“ Ďalej sa v ustanoveniach uvádza, že zodpovednosť nesie nielen ten, kto konvencie porušil, ale aj ten, kto

takéto porušenie nariadil, a aj ten, kto z nedbalosti pri výkone svojej funkcie umožnil svojim podriadeným, aby ich porušili. Každý štát je povinný osobu podozrivú zo spáchania vážneho porušenia týchto ustanovení postaviť pred súd bez ohľadu na jej štátnu príslušnosť alebo ju vydať štátu majúcemu na jej stíhaní záujem.

Zajatí nemeckí vojači si museli sami vykopáť spoločný hrob a po zavraždení ich Čigáni z Bieleho Potoka zahrabali. Partizáni nemali tušenie, že ich surový zločin niekto sledoval. Asi 200 metrov od miesta, kde ich zavraždili, sa nachádza chata, ktorú vtedy stavali robotníci (stojí dodnes). Keď počuli výstrely a videli, čo sa robí, schovali sa, aby ich ako svedkov nestihol podobný osud. Medzi partizánmi, ktorí strieľali zajatcov, bola aj 17-ročná Anastázia M. z Bieleho Potoka. Keď nemecká armáda potlačila na Slovensku Povstanie, Nemci hromadný hrob exhumovali a povraždených nemeckých vojakov pochovali pri neďalekej kaplnke. Kaplnka sa nachádza presne na 9. kilometri od križovatky ružomerskej celulózy južne v smere Ružomberok – Biely Potok po ľavej strane naproti Vyšným Matejkovie. Na každom hrobe bol kríž s menom vojaka a vojenská prilba. Johann Peck bol pravdepodobne v skupine týchto vojakov.

Povedal som si, že vyhladáam rodinu Johanna Pecka v Andau, hoci som stále ešte neveril, že údaje sú správne. Hneď na začiatku ma ohromilo, že v Andau žije 220 obyvateľov s menom Peck. Rozhodol som sa oslovovať starších, ktorí by ma usmernili na správnu adresu. Ale zo žijúcich 80- a 90-ročných ma k cieľu nik nedoviedol. Obrátil som sa na miestny farský úrad, na miestneho farára Gabriela Kožucha, zhodou okolností tiež Slováka. Knihy narodených mi to neuláhčili. Johann Peck sa narodil v roku 1903, miesto narodenia: Andau. Žiadna ulica, žiadne číslo. Až v knihe sobášnych som našiel ulicu: Teichgasse 12. Na uvedenej adrese stál nový moderný dom. Otvorila mi milá, prívetivá pani, ktorá, keď som jej vysvetlil, o čo ide, len záporne pokrútila hlavou. Žiadny Johann Peck tu nebyva ani nebyval. Až vtedy, keď som začal hovoriť o jeho dcére Márii, ktorú som tiež našiel v matricke (vydala sa za nejakého Čecha a z Andau odišla), povedala, že to bude iste vedľajší dom, lebo medzi časom bolo prečíslovanie domov.

Zašiel som k susedom a tam som stretol Máriu Peck. Bola to nevesta nebohého Johanna Pecka. Jej manžel Mathias bol jeho najmladší syn, keď otec zomrel, mal len štyri roky. Ani ho poriadne nepoznal, bola vojna... Poprosil som

Máriu, aby mi pohľadala aspoň nejaké fotografie, prípadne listy z frontu, ak sa niektoré zachovali. O niekoľko dní mi dala dva dokumenty. Úmrtý list z roku 1947 a aršík s modlitbami a jeho fotografiou, ktorý dala vyhotoviť rodina, keď sa dozvedela o jeho úmrtí. Na tom aršíku však stálo ako miesto úmrtia: Biely Potok – Slowenien. Že by bol padol v Slovinsku? Až druhý dokument, úmrtné oznámenie, rozlúštil celý prípad. Tam stojí doslovne: Am 1. September 1944 in Biely Potok, 9 Kilometer südlich Rosenberg – Slow. Gefallen. (1. 9. 1944 v Bielom Potoku, 9 km južne od Ružomberka – Slov. padol.) Darmo je, bola v tom nemecká presnosť. Teraz už nebolo pochybností o mieste jeho hrobu.

Ing. Macko mi napísal, že zavraždení nemeckí vojači vo Vyšných Matejkovie za Bielym Potokom boli znovu exhumovaní a telesné pozostatky identifikované a prevezené v rokoch 1997 – 1998 na Cintorín nemeckých vojakov vo Važci, kde odpočívajú 6 500 nemeckých vojakov z bojov na východnom a strednom Slovensku.

Na stole mi ležala dva dokumenty, dvaja svedkovia konca jednej životnej púte. Ďaleko za hranicami rodnej dediny. Pre rodinu zostal Johann jednoducho nezvestným. Zomrel niekde na Východe. Možno si mnohí mysleli, že v Rusku. Manželka ubiedená a ubolená, sama s piatimi deťmi. Najmladší mal štyri roky. Mala iné starosti, ako sa vybrať hľadať manželov hrob. Miesto úmrtia podľa úradnej správy: Osten – Východ. Pre ňu to bola strašná tragédia, ktorú znášali milióny iných žien. Kto vyčísli ich bolesti a utrpenie? Prečo, pre koho bolo toľko utrpenia? Kto a čím ohlúpil nespočetné masy, že sa dostali do súkolesia vojnovnej mašinérie? Ja viem, že sú to pre mnohých nezmyselné a zbytočné otázky, ale večné a dobré. Dobré je stále si ich klásť a pripomínať. Sú národy, ktoré si to pripomínajú, a to až do omrzenia. A vedia prečo. Aby sa vraj neopakovali podobné hrôzy.

Na toto všetko som si pomyslel práve na Deň matiek. 84-ročný synovec Johanna Pecka mi povedal: „Keď pôjdete na Slovensko, zanezte mu, prosím, na hrob hršť andauskej zeme.“ S nevestou Máriou sme vykopali v záhrade ich domu tri hrste zeme a začiatkom augusta som ich spolu s Ing. Mackom zanesol na všetky tri miesta. Na miesto, kde boli zastrelení, na miesto, kde boli zo spoločného hrobu jednotlivo pochovaní, i na vojenský cintorín vo Važci, kde sme sa pomodlili za dušu Johanna Pecka i za duše všetkých padlých v tej strašnej nezmyselnej poslednej vojne. ■

Autor článku Martin Jančuška prímáša andauskú zem na hrob Johanna Pecka na važeckom cintoríne

Fotografie: Archív autora

Ingrid Žalneva

KLÍČKY MINIZÁHRADKY, KTORÉ RASTÚ PRED OČAMI

Naklíčené semiačka ma dostali na prvé počutie i videnie. Preto som sa veľmi potešila, keď do nášho spolku prijala pozvanie Katka Kopúnová z Bratislavy, ktorá sa klíčkom venuje v rámci svojho projektu sproutme.sk.

29. októbra sme pripravili workshop, kde sme sa oboznámili s rôznymi druhmi semiačok, ktoré sa dajú klíčkovať, ako aj s pomôckami určenými na tento proces. Všetkých veľmi prekvapilo, aká výrazná a svieža chuť sa ukrýva v takých malých rastlinkách a museli sme uznať, že klíčky chutili naozaj lepšie než zelenina, ktorá sa predáva v obchodoch, najmä teraz v zimnom období. Z workshopu odchádzali všetci s nadšením a predsavzatím, že ešte v ten istý večer namočia semiačka do vody a tak začnú s klíčkovaním. Pevne verím, že im toto odhodlanie zostalo a že aj dnes v ich kuchyni možno nájsť zelenú mikrozáhradku, ktorá nielen že výborne chutí, ale pôsobí tiež veľmi dekoratívne.

Katke Kopúnovej sme počas workshopu položili pár otázok.

Ako ste objavili klíčkovanie a čím si vás získalo?

Vždy som mala rada jedlo, no nikdy som potraviny nerozlišovala na zdravé a nezdravé. Asi pred piatimi rokmi sa mi však život obrátil hore nohami, keď jednu z najzákernejších civilizačných chorôb diagnostikovali osobe, ktorá mi je najbližšia. Vtedy som začala veľa čítať, zisťovať, skúmať, a to ma doviedlo k radikálnym zmenám v dovtedajšom uvažovaní o jedle. A klíčky? Tie sa vyskytujú v rebríčkoch najzdravších potravín neustále, takže bolo jasné, že sa s nimi spriatelím. Našťastie sa pre mňa zdravé jedlo nestalo nutným zlom ani povinnosťou, ale skôr hobby – záľubou, za ktorú som neuveriteľne vďačná napriek tomu, že musela prísť za takých nepriaznivých okolností.

Bohatá ponuka semiačok na klíčkovanie

Foto: © sproutme.sk

Čo sú vlastne klíčky a prečo sú také zdravé?

V skratke: klíčky sú veľmi mladé verzie dospelých rastlín. Naklíčkováť vieme strukoviny, obilniny a takzvané zelené klíčky. Práve tie zelené patria medzi moje najobľúbenejšie. Sú to vlastne útle juvenilné zeleniny, ktoré sú vitamínovo bohatšie, ale často tiež chuťovo výraznejšie ako dospelá zelenina. Práve zelené klíčky obsahujú veľké množstvo fytochemických látok, ktoré fungujú ako obranyschopnosť rastliny voči vonkajším vplyvom a najviac ich obsahujú práve zelené klíčky. Fytochemické látky a tiež hojné množstvo chlorofylu v klíčkoch pomáhajú pri prevencii a boji s onkologickými ochoreniami. Zelené klíčky obsahujú tiež celú škálu vitamínov a minerálov – A, B, C, E, K, bielikoviny, vápnik, železo, magnézium, fosfor, zinok, karotén. Ich konzumáciou podporíte imunitu, zlepšíte trávenie a dodáte telu kopec kvalitnej organickej energie. Ak vás trápia skôr srdcovo-cievne choroby, cukrovka alebo vysoký krvný tlak, skúste naklíčkováť strukoviny. Tie vám budú v týchto prípadoch najväčšou oporou. Vždy treba mať na pamäti, že musíte kupovať nelúpané a tepelne neupravené strukoviny v biokvalite a tiež to, že strukovinové klíčky treba zjesť čo najskôr po tom, ako z nich začnú vyrastať drobné klíčkové chvostíky. Čím sú strukovinové klíčky mladšie, tým sú totiž chutnejšie. Skúste mungo alebo šošovicu do šalátov alebo ich posypte na vrch krémových polievok, cícer je výborný na prípravu veľmi zdravej verzie humusu, adzuki fazuľky dodajú vášmu jedlu zaujímavú exotickú chuť... Možností je veľmi veľa. Treba ich len skúšať a nájsť si medzi nimi svojich favoritov.

Ešte posledné inštrukcie a môžeme začať s klíčkovaním!

Ako možno doma pestovať klíčky?

Existuje veľké množstvo nádob a pomôcok na klíčkovanie. V obchodoch a na internete nájdete rôzne misky, poháre a vrecká. Môžete sa dokonca rozhodnúť vyrobiť si niečo jednoduché sami doma. Postup klíčkovania je takmer

Katka Kopúnová pripravuje občerstvenie so zdravými klíčkami

vždy rovnaký. Semienka treba najprv „aktivovať“ tým, že ich na pár hodín namočíme do vody. A potom? Treba mať na pamäti iba jedno základné pravidlo – udržiavať ich neustále vlhké. To docielite jednoducho tým, že ich vždy dvakrát za deň premyjete čistou vodou. Najrýchlejšie klíčia strukoviny a obilniny. Takú šošovicu, mungo, pohánku máte hotovú asi za 2 – 3 dni. Zeleným klíčkom to trvá trochu dlhšie. Redkvičku a horčicu môžete jesť približne od 3. – 4. dňa. Na drobnejšie zelené klíčky, akými sú rukola, brokolica, žerucha, ďatelinka, alfa-alfa budete musieť počkať približne 5 – 6 dní. Ale čakanie a starostlivosť stojí za to. Nie je nič krajšie, ako pozorovať, ako rastú a srsia životom. A to všetko v pohodlí a teple vášho domova! ■

Fotografie: Ingrid Žalneva

Vlado Mlynár

ČO BOLO, BOLO, ALE ČO BUDE?

My postarší si ešte pamätáme, ako hovorievali naše babky a dedkovia: to je pravda, lebo to bolo vytlačené v novinách. Potom sme zažili éru komunistických denníkov, ktoré nám pchali do hlavy riadne kaleráby. Preto sme hľadali iné zdroje informácií ako Radio Free Europe a podobné, ale ani tie neboli celkom pravdivé. Vtedy nás to však nezaujímalo. No a teraz – hovoríme o moci elektronických médií. Odrazu je každý redaktor, každý publikuje – niekedy zverejní len obrázky – kde sa práve nachádza alebo čo robí jeho pes alebo mačka. Všetko je v okamihu prístupné na celom svete. Vyrastá nová generácia DIGITAL NATIVES, ktorí používajú paralelne niekoľko elektronických prístrojov a komunikujú v „real time“. Mnohí z nás, najmä tí starší, používajú facebook, naše deti sú už inde a facebook považujú za old-fashioned, radšej komunikujú cez Instagram a WhatsUp alebo prostredníctvom sietí, čo ani nepoznáme.

Pre mňa je facebook dobrá možnosť zostať s priateľmi, roztrúsenými po celom svete, aspoň v takomto virtuálnom kontakte. V minulosti som sa zabával nad ich príspevkami – boli tam domáce zvieratká, každý koláč, čo sa podaril, alebo dovolenkové fotky. Veci na pousmiate... V poslednom čase však poznávam inú stranu týchto médií, a to v súvislosti s utečeneckými prúdmi či skôr sťahovaním národov, z čoho sa stáva utečenecká kríza Európy, ktorá nás zastihla nepripravených. Doteraz boli utečenci vo veľkých táboroch na hraniciach s krízovými oblasťami. V správach sa sem-tam objavili zábery, ale nikto im nevenoval dostatočnú pozornosť. Až keď sa naraz spojili utečenecké prúdy z Afriky s vojnovými utečencami zo Sýrie, Iraku a Afganistanu a vydali sa smerom na Európu, začalo byť aj u nás v predzáhradke – v Grécku a Taliansku – teplejšie. A keď sa masy pohli ďalej cez Balkán a Maďarsko, je nám naraz v Rakúsku už horúco. Posledné mesiace sme dávali Afgancom a Sýrčanom olovrant a hneď sme ich odporučili ďalej do Nemecka. Už to ale nejde tak ľahko. Teraz ostáva každý desiaty v Rakúsku. Ako to bude, keď budete čítať tieto riadky – neviem teraz v októbri predpovedať.

Kde však bolo naraz najviac hluku? Kde explodovali názory, za ktoré sa musia (niektorí) ľudia hanbiť? Vyhranené negatívne názory drvivšej väčšiny – zaznievali na Slovensku. Odkiaľ sa berie tá agresivita, odpor, neznášanlivosť a nevraživosť? Po dlhom skúmaní som našiel matematickú rovnicu tejto situácie:

problémy, nechápavosť a drasticky opovrhlivé názory rastú úmerne so vzdialenosťou od reality alebo od ohniska problému. Tak to bolo aj v nedávnej minulosti – v Žiline boli problémy s maďarskou menšinou vždy väčšie ako na juhu. Alebo dokonca keď si Slovák sedí (ako sa teraz na Slovensku hovorí) „v pohode“ na pláži na Majorke či na Floride, vie všetko najlepšie a má úžasný prehľad. Samozrejme, hneď aj zdieľa svoj názor so svojimi „priateľmi“ – zase sa vraciame k sociálnym sieťam – a mňa ide poraziť, keď to čítam.

Určite ste už zažili situáciu, že o udalosti, pri ktorej ste bezprostredne boli, ste potom čítali v novinách, a čuduj sa svete – nespoznali ste, o čom sa tam píše – veď v skutočnosti išlo o niečo

iné. Tak je to aj na Slovensku – koľko kriku proti umiestneniu utečencov – ešte predtým, ako prvý vkročil na pôdu Slovenska, koľko dôvodov sa nájde, že niečo nebude fungovať, bez toho, aby sme sa o to len pokúsili alebo sa tým trochu zaoberali. Pre mňa bola posledná kvapka, keď som čítal diskusiu o tom, ako sa mohlo zmestiť 71 utečencov do chladiarenského auta odstaveného na A4 pri Parndorfe. Fotka mŕtvych obletela svet. Na facebooku sa objavili odborne pripravené výpočty, skice a dokonca teórie, že tých úbožiacov tam dali už mŕtvych, lebo inak sa tam nemohli zmestiť. Už sa našli aktivisti, ktorí organizovali test a zháňali dobrovoľníkov na potvrdenie tejto teórie. To som už nezvládol ani oponovať. Okrem toho každého, kto sa snažil vyjadriť iný názor, „sfúkli“ slovami, ktoré sa v našom časopise nedajú uverejniť. Jednoducho, výsledok bol, aby sme ostali pri odborných názvoch – shitstorm.

Trojročný chlapec zo Sýrie na pláži v Turecku, len kúsok od Grécka, kde chceli s rodinou spolu večerať. Už toľko pretrpeli, ešte prekonať tento posledný úsek loďou. Neprišli. Tá fotka nás trafila rovno do srdca.

Samozrejme – my za to nemôžeme, že je vojna v Sýrii. Naozaj? Ja neviem o tom, že by Sýria vyrábala zbrane. Tam ide zas len o peniaze – niekto niekomu zbrane predal. Firmy, štáty a osoby, ktoré zo situácie ťažia, si určite sedia niekde na terase peknej jachty, štrngajú na to, aby to ešte trochu trvalo. Môže sa o takej fotke vôbec diskutovať? To je určite zas len propaganda. Dieťa si len pospalo na pláži, nie? Názory ľudí v našom susedstve ma zarážajú, priam akoby mi niekto tlačil podušku do tváre. Už nemôžem dýchať – nemôžem to nechať len tak – treba to predsa dať na správnu mieru – a tak píšem. A už sa pomaly opäť dvíha vlna v sociálnych médiách – a máme tu opäť shitstorm.

Týchto príkladov je veľa. Preto ma začalo zaujímať, čo s tým? Necháme voľné pole pôsobenia extrémistom s ich chorými názormi, čiastočne na hranici legálnosti a ďaleko za čiarou dobrého úsudku alebo posudku? Počas diskusie na viedenskej radnici s tímom Petra Hackera, ktorý bol menovaný za koordinátora organizácie pomoci pre utečencov vo Viedni, som počul rozličné názory. Koľko pochybných príspevkov a komentárov sa objaví, keď človek spraví niečo pozitívne alebo ľudské, niečo, čo je v súlade s hodnotami, ktoré sa snažíme tak intenzívne ochraňovať. Chceme len kresťanov a len kompletne rodiny, ale nie starých a chorých, ani tých, čo sú poznačení vojnovými udalosťami – lebo tí sú psychicky labilní. Ale nie ekonomických utečencov, prosím. Mladí muži so smartfónmi – tí sú pre väčšinu ľudí neprijateľní... Treba si odľahčiť a pridáme sa k novému shitstorm. Treba argumentovať, snažiť sa o iný názor? Alebo to jednoducho nechať tak? Väčšina diskutujúcich na radnici sa zhodla v názore, že to nemá zmysel – energia vynaložená na takéto diskusie sa dá využiť omnoho pozitívnejšie. Nemá zmysel vo veľkom robiť reklamu na pomoc pre utečencov na facebooku, lepšie je vytvoriť portál na pomoc utečencom (ako napr. wien.volunteerlife.xyz/home/fluechtlingshilfe) a investovať do skutkov. Nie iba hádzať hrach na stenu.

A ešte jedno: Slováci ako bašta kresťanstva? Sme pripravení aj niečo spraviť pre (kresťanské) hodnoty, ktoré nám boli dané do kolísky a ktoré sú pre nás aspoň teoreticky dôležité? No tak podme demonštrovať, spravme ostatné ploty – ohradme si našu záhradku. Listoval som v Biblii, ale takýto obraz som tam nenašiel. Aké hodnoty obraňujú tí hlasne skandujúci občania na ulici? Ja si ešte pamätám na moje azylové konanie – čo by bolo, keby ma poslali vtedy Rakúšania naspäť? Vtedy ma v ČSSR odsúdili na 24 mesiacov za opustenie republiky...

Keď sa ráno zobudím a pozriem z okna – slniečko vykuklo nad mohutnou 200-ročnou jedľou, sem-tam prefrčí auto, na balkóne si

potiahnem plný dúšok čerstvého vzduchu do pľúc, dám si pohár vody z vodovodu, odrežem kus chleba, natriem maslom a domácou černicovou marmeládou s kúskami čokolády. Najneskôr vtedy si uvedomím, čo to všetko znamená. Žijeme v krajine, kde 70 rokov nebola vojna, zažili sme jedinečný boom v ekonomike a ohromný rast životnej úrovne. Vtedy pozriem na obláčik na horizonte a ďakujem za toto ráno a v tom okamihu viem, že som veľmi privilegovaný človek tejto planéty, a všetko, čo je pre mňa samozrejmé, niekde inde je absolútny luxus. Nemám recept, ako by sme tento stav rozšírili na všetkých ľudí tejto planéty. Čo ale viem, je, že s ostatným

drôtom sa nám nepodari tento stav konzervovať. Môžeme ešte dlho nariekať, že voľakedy to bolo omnoho lepšie – to boli vtedy časy, nemali sme strach pred budúcnosťou. Viem, že bude treba veľa guráže spoločnosti – aby sme ako spoločnosť ukázali, že nám ostali ešte základy humanizmu a ideály, na ktorých stojí morálka a hodnoty našej generácie. Je mi jasné, že budeme potrebovať politikov, ktorí budú mať vlastný názor a budú myslieť viac na generáciu po nás než na budúce voľby. Ktorí nájdu správne slovo v tejto kritickej situácii našej epochy. Len nie silného vodcu, to už Európa mala. Tak ako to bolo, už nebude, ale budme vďační za to, čo je. ■

AKO SME BEŽALI OD TATIER K DUNAJU

Beh od Tatier k Dunaju je 345-kilometrový štafetový beh, na ktorý tímy vyštartujú v sobotu z Jasnej v Nízkych Tatrách, bežia nonstop dňom aj nocou a v nedeľu dobehnú do cieľa na nábreží Dunaja v Bratislave. Tento rok sa konal 3. ročník a štartovalo dovedna 194 tímov +1 sólo bežec.

Mám rada výzvy a rozhodla som sa, že tento beh chcem vyskúšať. Najst' sponzora bola tá najľahšia úloha. Dať dokopy 12 bežcov, ženy a mužov, ktorí si na také niečo trúfnu, bolo už „iné kafé“.

Celá trasa je rozdelená na 36 úsekov, každý beží 3x10-kilometrové úseky, čím menej bežcov, tím viac úsekov. Keďže som nechcela bežať viac ako 30 km, potrebovala som dvanásť bežcov. V skratke, po každej 13. hodine bežíte desať kilometrov a spíte asi tak 2 – 3 hodiny.

Keď nerátame bratov Čechov, štartovali sme ako jediný zahraničný tím v kategórii MIX (počet žien je rovnaký alebo väčší ako mužov). V tejto kategórii sme sa

umiestnili z 24 tímov na 11. mieste s časom 31:52:46 hodín, čo je na prvýkrát skvelé!

Bola to náročná, ale zato výborná skúsenosť, ako prekonať samých seba. Tento beh nie je o jednotlivcovi, ale o tímovej spolupráci. Celý tím závisí od každého jedného člena a bežať musíte, aj keď vás v Tatrách zastihne prietrž mračien, padajú krúpy, voda sa valí na vás z hôr a bežci bežia po členky v bahne alebo keď je 38 stupňov v tieni... Toto všetko sme zažili a práve toto robí tento beh jedinečným. Nikto sa nestraťil, nikto sa nezranil – a to boli naše priority!

Tešíme sa už na ďalší ročník a možno „postavíme“ dva tímy?

Zuzana Klembárová

Časopis Pohľady putuje k svojim čitateľom na takmer 900 adries. Veľmi si vážime odozvy, ktoré sa k nám dostávajú, niekedy dokonca ešte z „ďalšieho“ zahraničia. K takýmto čitateľom patrí aj pán Alexander Žemla zo Švajčiarska, ktorý nás poprosil o uverejnenie svojho prozaického príspevku ako poďakovania za zasielanie zaujímavých Pohľadov. „Túžby orámované otázkami“ sú poslednou úvahou čerstvo vydanej zbierky Zmierenie.

Redakcia

Alexander Žemla

TÚŽBY ORÁMOVANÉ OTÁZKAMI

Bolo božské rozhodnutie stvoriť svet spojené s túžbou? Existovali túžby už v raji, mali ich Adam a Eva?

Alebo prvý zárodok ľudských túžob bol v Kainovom želaní po uznaní, v jeho nevydarenej obete z plodín, ktorá zostala zhora nepovšimnutá?

Ilustrácia: Tomáš Tajták

Je túžba platformou neuskutočniteľných želaní?

Perzský básnik Molavi opisuje v básni Túžba mudrca šejka, ktorý hľadá v meste ľudské dobro:

„Dost' beští, snívam o ľudoch.“ No mudrc ho varuje: „Ver mi, aj ja som ich hľadal mnoho liet, / človek nie je lepší! Túž po tom, čoho niet!“

A predsa sa niekedy túžby uskutočnia celkom nečakane, napríklad pád Berlínskeho múru v roku 1989.

Sú túžby oprávnené tam, kde panuje nenávisť, násilie, vojna? Smie sa želanie, túžba po mieri vysloviť nahlas? Sú prekonané vzťahy od nenávisť k zmiereniu alebo prinajmenšom od nevráživosti k rešpektu medzi Nemcami a Francúzmi, Nemcami a Rusmi, Američanmi a Japoncami, Nemcami a Židmi, možným podnetom na udobrenie aj medzi Palestínčanmi a Izraelčanmi, medzi rôznymi svetovými kultúrami? Je možný mier na svete bez mieru medzi svetovými náboženstvami?

Máme porozumenie pre túžby austrálskych aborígénov, aby sa obloha, hviezdy, celý vesmír nikdy neprivatizovali, lebo podľa ich presvedčenia s celou Zemou patria všetkým?

A kto nechápe túžby mnohých indiánskych kmeňov, ktoré snívajú po takom indiánskom nebi, v ktorom sa nikdy nestretnú so svojimi bielymi premožiteľmi, ktorí ich najprv pokresťančili a potom zotročili?

Zostane Antarktída jediným kontinentom, ktorý ešte nezažil vojny, aj po roku 2040, keď vyprší platnosť o mierových bádaniach na tomto svetadieli?

Môžu sa želania po základnom vzdelaní dvesto miliónov detí na našej zemeguli, väčšinou na africkom a ázijskom kontinente, ktoré nikdy neboli v škole, označiť ako túžby?

Sú naše očakávania pri nástupe charismatického prezidenta svetovej veľmoci do jeho funkcie zohľadnené aj vtedy, keď tušíme, hlavne tí starší, že sa počas jeho vládneho obdobia takmer nič nezmení?

Vyjadruje túžbu čínska ľubostná pieseň „Nemôžem obrábať ryžové pole, / nemôžem poľovať, ani chytať ryby, / musím myslieť len na teba, moja milá...“?

V mnohých dedinách na Slovensku panuje na Vianoce krásny zvyk – najstaršia žena v rodine hodí do každého kúta izby po jednom orechu, aby vo všetkých kútoch sveta zavládol pokoj a mier, aby neboli vojny. Toto gesto pôsobilo aj na deti. Spomínam si, že ako chlapci sme vydržali nehašteriť sa alebo nepobiť sa tak do Nového roku, niekedy až do Troch kráľov. Keď som sa mojej babičky spýtal, či ešte budú vojny, potichu mi s povzdychnutím povedala, že vojny boli a budú...

Napriek tomu zostane sen o mieri, o harmónii medzi ľuďmi, o rovnováhe v prírode mojou najväčšou túžbou.

Medzi priaznivcov nášho časopisu sa zaraďuje aj pán Zoltán G. Meško, M.D., za ktorým Pohľady cestujú až za veľkú mláku, do USA. Pán Meško reaguje na každé zaslané číslo a všetky príspevky vždy okomentuje. Tentoraz nám poslal aj informáciu o svojej novej knihe.

Redakcia

Zoltán G. Meško, M.D.,

promoval na Lekárskej fakulte UK v Bratislave, kam sa neskôr vrátil ako asistent 1. detskej kliniky. Po invázii vojsk Varšavského paktu ostal v zahraničí, najskôr pracoval v Detskej nemocnici na Univerzite J. Harvarda, potom na Detskom oddelení Dowstate Medical Center v Brooklyne a do roku 1996 v Kardiocentre sv. Františka v Roslyne, N.Y. v roku 1999 publikoval svoju knihu Zamlčané sprisahanie o politických čistkách na LFUK v Bratislave a Košiciach po tzv. víťaznom februári 1948. Kniha bola publikovaná v angličtine v Columbia University Press v New Yorku a tiež v maďarčine. V roku 2008 bol Dr. Meško vyznamenaný Zlatou medailou Slovenskej lekárskej spoločnosti za signifikovanú pomoc pri založení Detského kardiocentra v Bratislave. Koncom tohto roka zavítal Dr. Meško opäť na Slovensko, aby svojim priaznivcom predstavil svoju novú memoárovú knihu Po stopách časov zašlých... dávno minulých, v ktorej autor kráča niekoľko storočí po stopách svojich predkov. Spomína na najkrajšie roky 20. storočia a svoje čarovné detstvo v Košiciach, takmer fotograficky zaznamenáva dobové reálie a atmosféru vtedajšieho mesta. Viedenská arbitráž, odtrhnutie Košíc od Československa a následná mozgová porážka milovaného otca otrasie základmi idylických čias a ukončí bezstarostné detstvo. Napriek tomu sú roky dospievania plné študentských dobrodružstiev, ale aj potešenia zo štúdia. V decembri 1944 po brutálnom zásahu nemeckej jednotky ho takmer odviekli do Nemecka. „Zázračná“ infekcia a odvážny zásah matky ho preniesli do jeho prvej emigrácie – do slovenského štátu. Po návrate do Košíc umiera otec. Zmaturuje, prihlási sa na vysokú školu do Bratislavy a štúdium ukončuje doktorátom medicíny... (podľa www.martinus.sk). Prezentácie knihy sa konali v Bratislave a Košiciach. Blahoželáme!

Ingrid Žalneva

SPOLKOVÝ KALENDÁR 2016

Býva už zvykom, že Rakúsko-slovenský kultúrny spolok pripraví na záver roka pre svojich členov a priateľov nástenný kalendár, ktorý – napriek tomu, že ho netvoria profesionálni umelci – je vlastne umeleckým dielkom. Tento kalendár, ako mnohí z vás neraz povedali, si vešiame na stenu ani nie preto, aby sme si doň značili termíny rodičovských schôdzok či návštev u zubára, ale skôr preto, aby nám ako umelecký doplnok spríjemnili interiér našich príbytkov. V minulosti zdobili jednotlivé stránky spolkových kalendárov náladové fotografie alebo snímky rôznych budov, osobností, prírodných scenérií a kvetov, alebo to boli akvarely a obrazy namalované rôznymi technikami. Pre kalendár 2016 sme sa rozhodli vyskúšať niečo nové – koláže. Slovo koláž má svoj pôvod vo francúzskom slove „collage“ a znamená lepenie. Koláže predstavujú celý rad výtvarných techník v dvoj- i trojrozmernom priestore. Ako materiál sa najčastejšie používajú útržky z novín, časopisov, reprodukcii umeleckých diel, fotografií, textílií, ale nalepať sa dajú napríklad aj zozbierané či nájdené predmety.

Anita Bartoš a jej koláže

Autorkou koláží, ktoré budete môcť obdivovať v novom spolkovom kalendári, je Anita Bartoš, ktorá žije a tvorí vo Viedni. Pri našom stretnutí mi prezradila, že sa tejto technike venuje od roku 2013. Jedny z prvých svojich diel vytvorila počas dvojročného výcviku v Arteterapie v Prahe pod vedením Miroslava Huptycha. Účastníci dostali tri domáce úlohy: vytvoriť koláže na tému List otcovi, List mame a Moja rodina. Anitine výtvyry hneď upútali pozornosť, pretože mali omnoho hlbšiu výpovednú hodnotu než koláže ostatných účastníkov, ktoré boli viac-menej len zliepancami fotiek z rodinného albumu.

Keď sme počas návštevy vošli do obývačky, hneď som si všimla množstvo časopisov, úhľadne uložených na policiach. National Geographic, Universum, edície GEO... všetky tieto časopisy si Anita objednáva, po večeroch si v nich listuje a hľadá, čo ju osloví. Svoje inšpirácie získava pri návštevách vernisáží, na výstavách a v galériách, pravidelne

Foto: Ingrid Žalneva

Anita Bartoš vo farebnom svete svojich koláží

napríklad navštevuje Bienále v Benátkach. Keď ju nejaký obraz fascinuje, hneď si ho vie predstaviť ako svoju koláž: „A tak začnem listovať, všetko je intuitívne, nehladám konkrétnu tému, predmet a pod., listujem a často zbadám nejaké ‚wau-farby‘, najradšej by som obrázok hneď vytrhla a začala s tým niečo robiť, ale keďže už som v začatom procese, tak musím listovať ďalej a hľadať, čo mi tam zapasuje.“

A ďalej dodáva: „Zo začiatku som pracovala tak, že som si najprv všetko vystrihala, skladala a vkladala. Dnes to už nerobím. Dám si pred seba pod lampu začatý obraz, listujem v časopisoch, počúvam hudbu a vystrihnem len to, čo sa mi práve hodí. Pinzetou tie papieriky nalepujem, dokreslujem mušky, vtáčikom nožičky... Úžasné je, že keď je obraz hotový, stáva sa akoby akýmsi rozprávačom o mne. V procese tvorby to nevnímam, ale potom na tom obraze presne vidím, v akom vnútornom rozpoložení som bola, čo sa vo mne odohrávalo.“

Koláže ako relax

Anitine koláže sú živé a dynamické. Môžete ich študovať celé hodiny a stále budete objavovať nové a nové detaily. Škoda, že

sa na fotografiách v kalendári nebude dať dobre zrátať, z koľkých kúskov sú tieto obrazy vyskladané. Ich tvorba trvá niekedy veľmi, veľmi dlho. Ale pre pani Bartoš je to relax, uvoľnenie kontrolného systému, ktorý mávame inak v kuse zapnutý, lebo vždy dávame pozor, čo urobíme alebo čo povie: „Nemám výtvarnú akadémiu, som samouk, tvorím intuitívne a techniky si musím sama prešpekulovať. Teraz sa napríklad chystám experimentovať so živicom. Vďaka kontaktu s umením sa mi zvyšuje pocit sebaakceptovania. Veď umenie učí človeka poradiť si s emóciami a vyjadrovať ich rôznymi spôsobmi. Zážitky sa prejavujú netradičnou formou: pomocou kresby, zvuku, teatrálného vyjadrenia. Navyše technika koláže zvyšuje kreativitu aj u človeka, ktorý ňou od prírody veľmi neprekvitá, učí ho vyjadrovať jeho myšlienky a tiež lepšie komunikovať. Pre záujemcov ponúkam služby osobného rozvoja pomocou tejto výtvarnej techniky. Kolážové a vôbec výtvarné sedenia umožňujú účastníkom lepšie spoznať seba samého, uvoľniť sa, zbaviť sa stresu a upokojiť telo i myseľ.“ ■

Viac informácií nájdete na:
<http://anitabartos.com/work.html>

CESTOVNÁ KANCELÁRIA

www.pegastour.sk

Set. Match. Fun.

www.danube-tennis.com

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať.

Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-

Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT566000000092040212
BIC: OPSKATWW
Bawag P.S.K.

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!
Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:
adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.
Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok - Österreichisch-Slowakischer Kulturverein
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99
Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Zuzana Lettner, Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Články podpísané menom alebo skratkou autora nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

www.vikiinterier.sk

Vaše firemné a rodinné oslavy, párty, večierky, krstiny a promócie vám zrealizuje A&V - Catering.

Stačí nás iba kontaktovať: av-catering@hotmail.com alebo 0676 717 11 77

RACQUETS.EU

Edita Čanecká z Trnavy (70 r.): Rada by som si dopisovala elektronickou poštou s inteligentnou dámou z RSKS a vymieňala skúsenosti z Klubu priateľov Trnavy. Som ochotná poskytnúť ubytovanie v Trnave za reciprocitu. Rada porozprávam o aktivitách a zaujímavých výletoch z nášho okolia. **E-mail: editka.canecka@gmail.com**

CHCETE SA NAUČIŤ HRAŤ TENIS ALEBO SA ZDOKONALIŤ?

Ponúkam služby tenisového trénera a sparringpartnera pre začiatočníkov a mierne pokročilých.

Flexibilný čas, všetko podľa dohody a potreby.

Viedeň, Silvia: 0681 81202512

E-mail: silvia.orihelova@gmail.com

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 1/2016 JE 15. FEBRUÁRA 2016

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny:
pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at
www.slovaci.at

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

**Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt**

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-